

Forvaltning af kystzonen

Rammer, udfordringer og scenarier

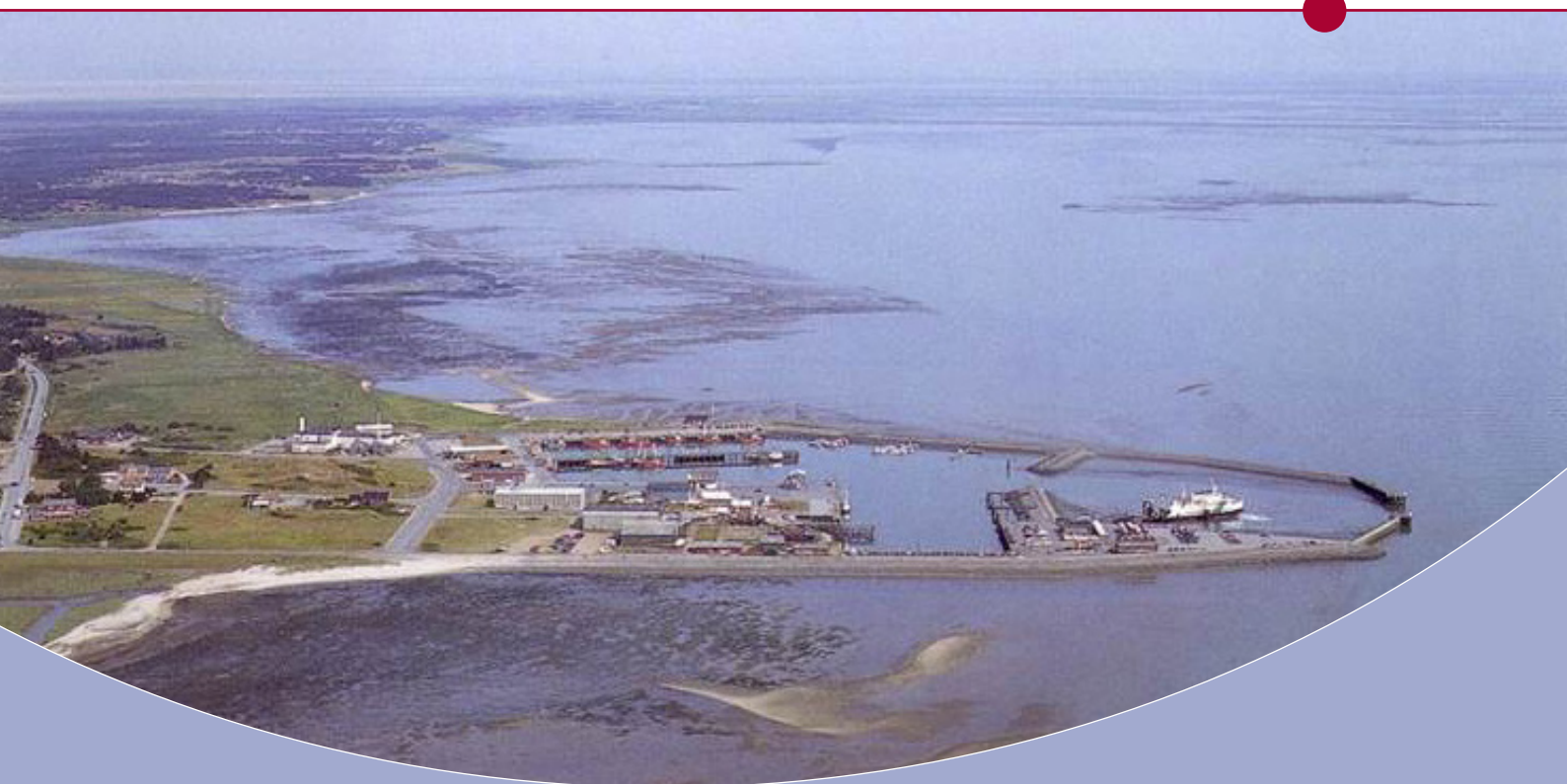
Anker, Helle Tegner; Kaae, Berit Charlotte; Nellemann, Vibeke

Publication date:
2014

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):

Anker, H. T., Kaae, B. C., & Nellemann, V. (2014). *Forvaltning af kystzonen: Rammer, udfordringer og scenarier*. Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet. IGN Rapport Bind 2014

Forvaltning af kystzonen

Rammer, udfordringer og scenarier

Helle Tegner Anker, Berit C. Kaae og Vibeke Nellemann

IGN Rapport
August 2014

Titel

Forvaltning af kystzonen. Rammer, udfordringer og scenarier

Forfatter

Helle Tegner Anker, Berit C. Kaae og Vibeke Nellemann

Bedes citeret

Anker, H.T., Kaae, B.C. og Nellemann, V. (2014): Forvaltning af kystzonen. Rammer, udfordringer og scenarier. IGN Rapport August 2014, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Frederiksberg

Udgiver

Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
Københavns Universitet
Rolighedsvej 23
1958 Frederiksberg C
ign@ign.ku.dk
www.ign.ku.dk

Ansvarshavende redaktør

Niels Elers Koch

ISBN

978-87-7903-664-2

Grafiker

Inger Grønkjær Ulrich

Publicering

Rapporten er publiceret på www.ign.ku.dk

Gengivelse er tilladt med tydelig kildeangivelse

Skriftlig tilladelse kræves, hvis man vil bruge instituttets navn og/eller dele af denne rapport i sammenhæng med salg og reklame

Forord

I foråret 2013 fremsatte EU et direktivforslag om rammerne for maritim fysisk planlægning (MSP) og integreret kystzoneforvaltning (ICM). I den anledning udarbejdede Institut for Geovidenskab og Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi på Københavns Universitet to arbejdsnotater og et debatoplæg for Naturstyrelsen, der nu udgives som en samlet rapport. Ønsket var at opdatere vurderingerne fra det projekt om integreret kystzoneforvaltning, som Miljø- og Energiministeriet gennemførte i 1998-1999.

Arbejdsnotat A beskriver de væsentligste ændringer i myndighedsstruktur og lovgivning i kystzonen siden 1999. Notatet er en kortfattet opdatering af rapporten *Integreret kystzoneforvaltning. Eksisterende regulering af det danske kystområde. Delrapport 2*¹ fra 1998, udarbejdet som led i Miljø- og Energiministeriets projekt *Integreret kystzoneforvaltning*.²

Arbejdsnotat B opsummerer de ressourcer og aktiviteter, der knytter sig til kysterne og havet, og identificerer en række udfordringer. De to notater danner grundlag for et **debatoplæg**, som skitserer scenarier for mulige nye tiltag med henblik på en integreret forvaltning af kystzonen.

Materialet blev brugt som diskussionsoplæg på en workshop om integreret kystzoneforvaltning i dansk regi, arrangeret af Naturstyrelsen i december 2013. Deltagerne var bl.a. de involverede myndigheder, Kommunernes Landsforening, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet.

De to notater og debatoplægget er udarbejdet i efteråret 2013, og analyserne bygger på det forslag til direktiv, EU fremsatte i foråret 2013. Forhandlingerne om direktivet har imidlertid ændret indholdet væsentligt, og i begyndelsen af 2014 blev kravet om integreret kystzoneforvaltning taget ud af forslaget. Desuden blev dele af Kystdirektoratet i februar 2014 overført til Miljøministeriet som led i en ressortændring. Rapporten skal derfor læses med forbehold for disse væsentlige ændringer.

*Vibeke Nellesmann, Helle Tegner Anker og Berit C. Kaae
Frederiksberg, juni 2014*

¹ Helle Tegner Anker, Center for Samfundsvidenskabelig Miljøforskning v. Aarhus Universitet og Forskningscentret for Skov & Landskab: Integreret kystzoneforvaltning. Eksisterende regulering af det danske kystområde. Delrapport 2, september 1998.

² Helle Tegner Anker og Vibeke Nellesmann, Forskningscentret for Skov & Landskab og Sten Sverdrup-Jensen, Institut for Fiskeriforvaltning & Kystsamfundsudvikling: Integreret kystzoneforvaltning i Danmark – Konklusioner og perspektiver. Udarbejdet for Miljø- og Energiministeriet, Landsplanafdelingen, april 1999.

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indholdsfortegnelse.....	4
Arbejdsnotat A. Myndighedsstruktur og lovgivning i kystzonen	7
1. Myndighedsstrukturen	8
1.1 Miljøministeriet	8
1.2 Klima-, energi- og bygningsministeriet.....	8
1.3 Transportministeriet.....	8
1.4 Fødevareministeriet	9
1.5 Kulturministeriet.....	9
1.6 Kommuner	9
1.7 Regionsråd	9
1.8 Natur- og Miljøklagenævnet.....	9
1.9. Energiklagenævnet	9
1.10. Andre sektormyndigheder.....	10
2. Lovgivning.....	10
2.1 Planloven	10
2.2 Miljøvurderingsloven.....	12
2.3 Miljømålsloven	12
2.4 Havstrategiloven.....	14
2.5 Oversvømmelsesloven	14
2.6 Vandløbsloven	15
2.7 Naturbeskyttelsesloven	15
2.8 Jagt- og vildtforvaltningsloven	16
2.9 Habitatbekendtgørelsen – bkg. 408/2007.....	16

2.10 Nationalparkloven	17
2.11 Havmiljøloven	17
2.12 Miljøbeskyttelsesloven	18
2.13 Råstofloven	18
2.14 Miljøskadeloven	19
2.15 Museumsloven	20
2.16 Statens højhedsret	20
2.17 Lov om afgrænsning af søterritoriet (Udenrigsministeriet)	20
2.18 Kystbeskyttelsesloven	20
2.19 Havneloven	23
2.20 Lov om vedvarende energi (VE-loven)	23
2.21 Undergrundsloven mv.	24
2.22 Kontinentalsokkelloven	25
2.24 Fiskeriloven	25
2.25 Støtteordninger mv.	26
2.26 Lov om sikkerhed til søs	26
2.27 Søloven	27
3. Sammenfatning	27
Oversigt over love	30
Matrix Kystzonemyndigheder	33
Arbejdsnotat B. Aktuelle udfordringer for ICM og MSP: Ressourcer og aktiviteter i kystzonen	
og på havet	39
1. Ressourcer i kyst- og havområder og deres udfordringer	40
1.1 Ressourcerne på land	42
1.2 Ressourcerne på vand	43
1.3 Udfordringerne vedrørende disse ressourcer	45
2. Aktiviteter i kystområder og på havet og deres påvirkninger af kystzoneinteresserne	48

2.1 Overblik	48
2.2 Nye udfordringer på søterritoriet i fremtiden.....	56
2.3 Diskussion og konklusion.....	56
3. Konklusioner	60
Kilder.....	62
Debatoplæg. Aktuelle udfordringer: Scenarier for integreret kystzoneforvaltning – et debatoplæg.....	64
1. Vigtige begreber	66
2. Aktuelle udfordringer	67
3. Scenarier	70
0-scenariet – aktuelle forhold	70
1-scenariet – muligt integrationsfremmende tiltag	72
2-scenariet – muligt integrationsfremmende tiltag	74

Arbejdsnotat A

Myndighedsstruktur og lovgivning i kystzonen – opdatering 2013

Helle Tegner Anker, Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet

December 2013

Myndighedsstruktur og lovgivning i kystzonen

I dette arbejdsnotat beskrives oversigtligt de væsentligste ændringer vedrørende myndighedsstruktur og lovgivning i kystzonen, dvs. for et kystnært landområde (som udgangspunkt 3 km i lighed med planlovens kystnærhedszone) og for søterritoriet (dvs. ud til 12 mil fra basislinjen) siden 1999. Udgangspunktet for notatet er beskrivelsen af den dagældende regulering i Delrapport 2 fra 1998 om Integreret kystzoneforvaltning. Eksisterende regulering af det danske kystområde (Helle Tegner Ander, 1998). Notatet bruges i udredning om aktuelle udfordringer i kystområderne og scenarier for integreret kystzoneforvaltning (se Debatoplæg)

Der er tale om et meget omfattende myndigheds- og regelkompleks, og det har ikke været muligt inden for rammerne af dette projekt at udarbejde en fuldstændig og detaljeret oversigt. Hovedvægten er placeret på reguleringen af aktiviteter, der på forskellig vis kan påvirke kystzonen, med fokus på både benyttelse og beskyttelse af natur- og arealressourcer.

1. Myndighedsstrukturen

I det følgende redegøres i hovedtræk for den nuværende myndighedsstruktur og de væsentligste myndigheder i relationen til kystzonen.

1.1 Miljøministeriet

Miljøministeriet indtager fortsat en central rolle som ressortmyndighed for såvel den overordnede fysiske planlægning som for reguleringen af en række beskyttelses- og benyttelsesinteresser, knyttet til kystzonen. Dette omfatter bl.a. reguleringen vedrørende fysisk planlægning (planloven), miljøplanlægning for vand- og havområder (miljømålsloven, havstrategiloven), oversvømmelse/klimasikring ift. vandløb, søer, kloakker mv. (oversvømmelsesloven, vandløbsloven, miljøbeskyttelsesloven), forureningsforhold (miljøbeskyttelsesloven, havmiljøloven, jordforureningsloven), naturbeskyttelse (naturbeskyttelsesloven, nationalparkloven, jagt- og vildtforvaltningsloven, miljømålsloven, habitatbekendtgørelsen mv.) og visse sektorområder som råstofindvinding (råstofloven) og sejlads (hurtigfærbekendtgørelsen). Det er i dag fortrinsvis Naturstyrelsen, der har ansvar for disse områder, bortset fra forureningsforhold, der hører under Miljøstyrelsen. Natur- og Miljøklagenævnet omtales særskilt nedenfor.

1.2 Klima-, energi- og bygningsministeriet

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet varetager i dag væsentlige opgaver både for så vidt angår land- og vandområder. I denne sammenhæng lægges navnlig vægt på reguleringen af energiproduktion og energiforsyning, herunder lov om vedvarende energi, undergrundsloven og kontinentalsokkelloven, der i det daglige administreres af Energistyrelsen. Endvidere er det relevant at nævne Energinet.dk, som varetager visse opgaver vedrørende drift og udbygning af den overordnede infrastruktur iht. lov om energinet.dk og tillige opgaver iht. lov om vedvarende energi. Energiklagenævnet omtales særskilt nedenfor.

1.3 Transportministeriet

Transportministeriet er fortsat den centrale myndighed for så vidt angår administration af Statens Højhedsret over søterritoriet, selvom visse tilladelsesbeføjelser mv. administreres af andre myndigheder, bl.a. Klima-, Energi- og Bygningsministeriet. Transportministeriets beføjelser omfatter bl.a.

administrationen af kystbeskyttelsesloven, lov om Metroselskabet I/S, Udviklingsselskabet By & Havn I/S og havneloven samt en række bekendtgørelser om bl.a. oversvømmelsesrisikoen for hav og fjord, VVM, Natura 2000 mv. for så vidt angår havet. Det er Kystdirektoratet, der varetager disse opgaver.

1.4 Fødevareministeriet

Fødevareministeriet varetager væsentlige opgaver i forhold til fiskeri og landbrug. I dette notat fokuseres på fiskerilovgivningen og de heri indeholdte tilladelseskrav mv., der administreres af NaturErhvervstyrelsen. NaturErhvervstyrelsen administrerer også visse støtteordninger mv. til bl.a. landdistrikter (landdistriktsstøtteloven) og bæredygtigt fiskeri (fiskeriudviklingsloven). Landbrugslovgivningen (landbrugsloven, gødskningsloven mv) inddrages ikke i dette notat.

1.5 Kulturministeriet

Kulturministeriet har i relation til kystzonen navnlig beføjelser vedrørende fortidsminder – både på land og vand, jf. museumsloven. Disse beføjelser varetages fortrinsvis af Kulturstyrelsen. Kommunerne har dog også visse kompetencer på land.

1.6 Kommuner

Efter kommunalreform i 2007 er det i dag kommunerne, der varetager en bred vifte af opgaver både i forhold til benyttelse og beskyttelse af kystområder på land. Kommunerne har også enkelte beføjelser, der i begrænset omfang kan berøre vandarealer, bl.a. i forhold til fysisk planlægning og VVM (planloven), kommunale handleplaner (miljømålsloven), miljøbeskyttelse (miljøbeskyttelsesloven), kystbeskyttelse (kystbeskyttelsesloven) og havne (havneloven).

1.7 Regionsråd

De fem regionsråd har enkelte kompetencer med relevans for kystzonen, navnlig vedrørende råstofplanlægning på land og kortlægning/oprydning af jordforurening. Desuden fastlægges der i den regionale udviklingsplan en ønskelig fremtidig udvikling. De regionale udviklingsplaner forventes dog erstattet af regionale vækst- og udviklingsstrategier under erhvervsfremmeloven. Der er i tilknytning til regionsrådene nedsat seks regionale vækstfora, der har ansvaret for udarbejdelse af de nuværende regionale udviklingsstrategier. De regionale vækstfora indstiller til hhv. stat og region om anvendelse af støttemidler.

1.8 Natur- og Miljøklagenævnet

Natur- og Miljøklagenævnet blev etableret d. 1. januar 2011 ved en sammenlægning af hhv. Naturklagenævnet og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet er navnlig klageinstans inden for Miljøministeriets ressortområde. Nævnet kan i forbindelse med strategiske miljøvurderinger også være klageinstans for så vidt angår SMV af planer/programmer, der hører under andre myndigheder, hvis der ikke er klageadgang efter den relevante lovgivning. Endvidere er Natur- og Miljøklagenævnet klageinstans for så vidt angår visse afgørelser om fortidsminder samt sten- og jorddiger iht. museumsloven.

1.9. Energiklagenævnet

Energiklagenævnet er klageinstans for afgørelser, truffet af bl.a. Energistyrelsen iht. energilovgivningen, herunder lov om vedvarende energi, undergrundsloven og kontinentalsokkelloven.

1.10. Andre sektormyndigheder

Under Erhvervs- og Vækstministeriet varetager Søfartsstyrelsen en række opgaver vedrørende bl.a. skibes sikkerhed mv., herunder havnestatskontrol, samt afmærkning til søs, sejladsinformation mv.

Erhvervsstyrelsen varetager visse opgaver vedrørende administration af EU's strukturfonde i Danmark, herunder regional udvikling i samarbejde med de regionale vækstfora.

Under Forsvarsministeriet varetager Søværnets Operative Kommando (SOK) bl.a. opgaver vedrørende farvandsovervågning, hævvelse af suverænitæt til søs, redningsoperationer, overvågning af havmiljøet og bekæmpelse af forurening på havet. Beredskabsstyrelsen varetager opgaver vedrørende forebyggelse og bekæmpelse af større ulykker og katastrofer.

2. Lovgivning

Miljøministeriet

2.1 Planloven

Lov om planlægning er ændret adskillige gange siden 1998. I forhold til kystzoneproblematikken er det væsentligt at påpege, at planlovens anvendelsesområde fortsat er knyttet til de landbaserede aktiviteter med enkelte undtagelser for så vidt angår den kommunale plankompetence.

Selve plansystemet blev væsentligt ændret i forbindelse med kommunalreformen i 2007, hvor amtsrådene blev nedlagt, og regionplanerne blev afskaffet. Det indebærer, at det er kommuneplanerne, der udgør det samlede plandokument for koordinering og prioritering af forskellige arealanvendelsesinteresser. I forhold til kystzonen betyder det, at der nu er krav om udarbejdelse af kommuneplanretningslinjer for kystnærhedszonen, jf. § 11 a, nr. 20, og at der i kommuneplanens redegørelsesdel skal redegøres for den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder. Dette indebærer som tidligere ikke en egentlig kompetence til at planlægge for anvendelse af de kystnære vandområder – bortset fra den kompetence, der følger af § 11 a nr. 19 om retningslinjer for den fremtidige anvendelse af vandløb, søer og kystvande. Sidstnævnte må antages først og fremmest at vedrøre forskellige former for rekreativ anvendelse, men det må påpeges, at kommunens kompetence kan være begrænset af andre regelsæt, f.eks. bkg. 23/2012 om vandscootersejlad. Kommunernes plankompetence berører ikke tilladelseskrav mv. efter anden lovgivning, f.eks. kystbeskyttelseslovens tilladelseskrav for faste anlæg, herunder anlæg til rekreative formål, på søterritoriet.

Landsplanlægningen har også ændret karakter i forbindelse med kommunalreformen, bl.a. er landsplanredegørelsen i højere grad rettet mod kommuneplanlægningen (og den regionale udviklingsplanlægning). Som et styringsredskab i forhold til kommuneplanlægningen blev det i forbindelse med kommunalreformen lovfæstet, at Miljøministeriet udarbejder en oversigt over statslige interesser i kommuneplanlægningen.

VVM-systemet er ligeledes ændret i forbindelse med kommunalreformen, hvor det blev koblet til kommuneplanerne i stedet for regionplanerne. Det er således som udgangspunkt kommunalbestyrelsen, der er VVM-myndighed. I visse større sager er Naturstyrelsen hhv. Miljøstyrelsen dog VVM-myndighed.

Bortset fra den særlige undtagelse vedr. havbrug op til 1 sømil fra kysten, må det understreges, at planlovens VVM-bestemmelser fortsat alene angår landbaserede aktiviteter. Dette kan give anledning til uhensigtsmæssigheder f.eks. for projekter/anlæg, der både vedrører land- og vandområder. Ifølge Transportministeriets bekendtgørelse 579/2013 kan de berørte myndigheder indbyrdes aftale, at der skal fremlægges en fælles VVM-redegørelse til forelæggelse for begge myndigheder. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i Miljøministeriets VVM-bekendtgørelse, hvorved der efter de gældende regler skal udarbejdes en særskilt VVM-redegørelse efter planlovens bestemmelser. Ud over udarbejdelse af VVM-redegørelse og kommuneplanretningslinjer er der i de fleste tilfælde også krav om udstedelse af en VVM-tilladelse for VVM-pligtige projekter. Der er i efteråret 2013 fremsat et lovforslag, der vil give kommunerne mulighed for at frigøre VVM-processen fra kommuneplanlægningen. Endvidere forhandles der pt. ændringer af VVM-direktivet i EU.

Grundstrukturen i planlovens zonesystem er uændret, og der er ikke sket væsentlige ændringer af relevans for kystzonen i sommerhus- eller landzonebestemmelserne. For så vidt angår landzonereglerne, blev de (i 2011 indføjede) særligt lempelige regler for de såkaldte yderområder og ikke-brofaste øer ophævet med lov nr. 538/2013, der til gengæld indføjede en ny særlig landdistriktsbestemmelse i § 35 a. Dette indebærer, at der ved landzoneadministrationen kan "lægges særlig vægt på udviklingen i et vanskeligt stillet landdistrikt."

Der er på to snævert afgrænsede områder sket en meget begrænset udvidelse af planlovens anvendelsesområde for aktiviteter på søterritoriet. Det drejer sig om hhv. rammebestemmelser og lokalplanlægning for anvendelse af vandområder inden for visse havne- og byomdannelsesområder (planlovens § 11 b, stk. 1, nr. 13, § 15, stk. 2 nr. 23 og 24) og VVM for havbrug inden for en afstand af 1 sømil fra kysten (VVM-bekendtgørelsen 1510/2010). Hjemmelsgrundlaget for den ved VVM-bekendtgørelsen fastlagte kompetenceudvidelse er dog ikke klart. Tilsvarende gælder antagelsen om, at der kan lokalplanlægges for husbåde, jf. Vejledning om lokalplanlægning for husbåde (2005). Der gøres i vejledningen opmærksom på, at anbringelse af husbåde forudsætter tilladelse fra havnemyndigheden og/eller Kystdirektoratet.

For så vidt angår planlovens særlige bestemmelser for kystnærhedszonen (3 km i landzone og sommerhusområder) og de kystnære dele af byzonerne, er der sket visse ændringer mht. muligheden for udvidelse af eksisterende sommerhusområder inden for kystnærhedszonen, jf. planlovens § 5 b, stk. 2-3 (lov nr. 455/2003). Bestemmelserne, der særligt var rettet mod yderområder, fastlægger særlige kriterier for udmøntning af rammen på højst 8.000 nye sommerhusgrunde. Miljøministeriet har i overensstemmelse hermed udarbejdet landsplandirektiver for placering af de nye sommerhusgrunde, hvorefter kommunerne varetager den efterfølgende (lokal-)planlægning og sagsbehandling. Det i 2011 indføjede kap. 2E om bl.a. fravigelse af bl.a. planlovens § 5 b, stk. 1 nr. 1 i de særligt afgrænsede yderområder blev ophævet ved lov nr. 358/2013. Det afgørende er således fortsat kravet om en særlig planlægningsmæssig begrundelse for inddragelse af nye arealer i byzone og nye anlæg i landzone inden for kystnærhedszonen.

Endvidere må der peges på de ændringer, der er knyttet til gennemførelse af EU's oversvømmelsesdirektiv. De kommunale risikostyringsplaner, der udarbejdes iht. oversvømmelsesloven og oversvømmelsesbekendtgørelsen, er rammestyrende for kommuneplanlægningen, jf. § 11, stk. 4, nr. 5. Der skal i kommuneplanen fastsættes retningslinjer for friholdelse af arealer for ny bebyggelse eller etablering af foranstaltninger til sikring mod oversvømmelse, når der i de såkaldte risikoområder foreligger en

væsentlig risiko for oversvømmelse, jf. § 11 a, nr. 18. Det må antages, at der også for andre potentielle risikoområder kan udarbejdes tilsvarende retningslinjer, jf. § 11 b, stk. 2. I tillæg til risikostyringsplanerne skal der ifølge Vejledning om klimatilpasningsplaner og klimalokalplaner udarbejdes handlingsplaner for klimatilpasning som en del af kommuneplanlægningen. Hjemmelsgrundlaget fremgår (endnu) ikke af planloven. Ifølge Vejledningen forudsættes klimatilpasningsplanerne at være baseret på en kortlægning af klimaudfordringer og oversvømmelsesrisiko mv. samt udarbejdelse af retningslinjer og en handlingsplan for klimatilpasningsinitiativer. I tilknytning hertil er der angivelse af, hvorledes der kan udarbejdes lokalplaner med henblik på lokal klimatilpasning, f.eks. ved krav om permeable belægninger, grønne tage mv.

Der er klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet for afgørelser efter planloven. I plansager kan en bred kreds af klageberettigede klage over retlige spørgsmål. I VVM-sager kan der for så vidt angår VVM-tilladelse også klages over skønsspørgsmål.

2.2 Miljøvurderingsloven

Miljøvurderingsloven blev vedtaget i 2004 (lov nr. 316/2004) med henblik på gennemførelse af EU's direktiv om vurdering af bestemte planer og programmers indvirkning på miljøet (SMV-direktivet). Der er tale om en tværgående lov, der på tværs af forskellige sektor- og ministerområder stiller krav om udarbejdelse af en miljøvurdering (miljørapport) for visse planer og programmer, der fastlægger rammer for fremtidige anlægstilladelser for visse projekter. Miljøvurderingsloven gælder derfor både for planer og programmer, der udarbejdes inden for Miljøministeriets ressortområde, herunder landsplaner, kommune- og lokalplaner, og inden for andre ressortområder, herunder Klima-, Energi- og Bygningsministeriet, Transportministeriet og Fødevarerministeriet. Endvidere må det påpeges, at miljøvurderingsloven ikke alene gælder for planer og programmer, der udarbejdes iht. lovbestemmelser, men også for planer og programmer, der udarbejdes iht. administrative bestemmelser eller som grundlag for en myndigheds opgavevaretagelse. Loven har dermed et meget bredt anvendelsesområde, der også omfatter ikke-lovfæstede planer og programmer.

Det er den planlæggende myndighed, der har ansvaret for den strategiske miljøvurdering, herunder høring af berørte myndigheder og offentligheden. Såfremt der ikke er klageadgang efter den relevante lov (eller planen ikke er udarbejdet iht. en lov), er der klageadgang for så vidt angår retlige spørgsmål til Natur- og Miljøklagenævnet.

2.3 Miljømålsloven

Miljømålsloven blev vedtaget i 2003 (lov nr. 1150/2003) navnlig med henblik på gennemførelse af EU's vandrammedirektiv. Loven fastlægger således rammerne for udarbejdelse af vandplaner. Der er dog i november 2013 fremsat forslag til en ny lov om vandplanlægning med en helt ny model for vandplanlægning til afløsning af miljømålslovens bestemmelser. Parallelt med rammerne for vandplaner fastlægger miljømålsloven også rammer for udarbejdelse af Natura 2000-planer, der navnlig sigter mod opfyldelse af habitatdirektivets (og fuglebeskyttelsesdirektivets) krav om aktiv forvaltning med henblik på sikring af gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter. Vandplaner og Natura 2000-planer udarbejdes i dag af Naturstyrelsen, mens kommunerne har ansvar for udarbejdelsen af kommunale handleplaner.

Miljømålsloven fastlægger opdelingen i fire vanddistrikter (Fyn/Jylland, Sjælland/Øerne, Bornholm samt det internationale vanddistrikt mod Tyskland). Ifølge vandrammedirektivet omfatter et vanddistrikt både grundvand, overfladevand og kystvande i en afstand af 1 sømil fra basislinjen. De enkelte vanddistrikter afgrænses nærmere af medlemslandene. Kystvande indgår i de danske vanddistrikter i varierende omfang i forhold til økologisk tilstand og kemisk tilstand. For hvert vanddistrikt skal der udarbejdes en vandplan, hvori der sker en nærmere fastlæggelse af miljømål for de enkelte vandforekomster samt redegøres for den fornødne indsats til opnåelse af miljømålene. De overordnede miljømål er opnåelse eller sikring af en god tilstand inden december 2015 samt at undgå forringelse af den nuværende tilstand. Der er dog under visse betingelser mulighed for anvendelse af undtagelser, herunder forlængelse af fristen til 2021 eller 2027. Den fastlagte indsats har fortrinsvis fokus på landbaserede aktiviteter, herunder ikke mindst næringsstofbelastning fra landbruget. Der er krav om høring og inddragelse af offentligheden med en høringsfrist på mindst 6 måneder. De kommunale vandhandleplaner skal efter de gældende regler udarbejdes senest et år efter den endelige vandplans offentliggørelse. Det er i bkg. 1219/2011 forudsat, at handleplanerne også kan omfatte foranstaltninger på søterritoriet (inden for vanddistriktet), men den præcise territoriale afgrænsning (f.eks. vinkelret på kysten) ses ikke fastlagt i bkg. 1219/2011. Beføjelsen i miljømålslovens § 52 a til at fastsætte nærmere regler om afgrænsningen i havet af den enkelte kommunes kompetence ses ikke udnyttet. Kravet om udarbejdelse af kommunale (vand-)handleplaner forventes ophævet med vedtagelse af en ny lov om vandplanlægning.

For så vidt angår Natura 2000-planer skal der udarbejdes en Natura 2000-plan for de internationale naturbeskyttelsesområder. De internationale naturbeskyttelsesområder, der er nærmere fastlagt i bekendtgørelse nr. 408/2007 (habitatbekendtgørelsen), omfatter både land- og vandarealer og dækker hhv. 8,3 % af landarealet og 17,7 % af havarealet. Natura 2000-områder kan også omfatte arealer uden for søterritoriet. En Natura 2000-plan skal indeholde en basisanalyse, mål for naturtilstanden og et indsatsprogram, der indeholder nærmere retningslinjer for de kommunale handleplaner. Det overordnede mål er at sikre eller genoprette en gunstig bevaringsstatus. En Natura 2000-plan udarbejdes efter forudgående drøftelse med berørte statslige, kommunale og regionale myndigheder og med inddragelse af nationalparkbestyrelser, foreninger, organisationer og lodsejere, som har en væsentlig interesse i planen. Der fastsættes en høringsfrist på mindst 12 uger for indgivelse af høringssvar. De kommunale Natura 2000-handleplaner, der udarbejdes for Natura 2000-områder, skal bl.a. indeholde en prioritering af kommunens forventede forvaltningsindsats, forventede initiativer samt en oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljøministeriet og offentlige lodsejere. Der skal ikke udarbejdes kommunale Natura 2000-handleplaner for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer, idet Naturstyrelsen her udarbejder skovhandleplaner. Der skal heller ikke udarbejdes (kommunale) handleplaner for offentlige arealer, hvis den offentlige lodsejer vælger selv at udarbejde en drifts- og plejeplan for arealerne. For så vidt angår de kommunale handleplaner fremgår det af bkg. 1117/2011, at kommunalbestyrelsens handleplaner omfatter kommunens geografiske område på land og den kystnære del af vanddistriktet. Det er uklart, hvorledes "den kystnære del af vanddistriktet" skal afgrænses, f.eks. om det omfatter arealer ud til 1 sømil fra basislinjen. Der ses ikke fastsat krav om udarbejdelse af handleplaner eller plejeplaner for marine Natura 2000-områder i øvrigt.

Klageadgangen til Natur- og Miljøklagenævnet er for så vidt angår vandplaner og Natura 2000-planer indskrænket til spørgsmål om planernes tilvejebringelse – og forventes helt afskaffet for vandplanernes vedkommende. Handleplanerne kan indtil videre påklages for så vidt angår indhold og tilvejebringelse.

2.4 Havstrategiloven

Lov om havstrategi (lov nr. 522/2010) blev vedtaget i 2010 med henblik på gennemførelse af EU's direktiv om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets havmiljøpolitiske foranstaltninger (havstrategirammedirektivet). Loven omfatter de danske havområder, herunder havbund og undergrund, søterritoriet og de eksklusive økonomiske zoner. Ifølge havstrategidirektivet er kystvande inden for 1 sømil fra basislinjen omfattet for så vidt angår miljømæssige aspekter, der ikke er dækket af vandrammedirektivet eller anden fællesskabslovgivning. Havstrategiloven angiver, at loven ikke finder anvendelse på havarealer ud til 1 sømil fra kysten, i det omfang de er omfattet af miljømålsloven. Anvendelsesområdet er således afhængigt af miljømålslovens afgrænsning af vanddistrikterne og den nærmere udmøntning heraf i vandplanerne. Det overordnede formål er (i lighed med vandrammedirektivet) at sikre en god miljøtilstand i havets økosystemer og at muliggøre en bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Miljøministeren (Naturstyrelsen) udarbejder efter forudgående drøftelse med berørte statslige myndigheder havstrategier for havområderne i hhv. Nordsøen, herunder Kattegat, og Østersøen. Der kan ske en underopdeling med udarbejdelse af havstrategier for de enkelte havområder. En havstrategi skal indeholde en basisanalyse, beskrivelse af god miljøtilstand, fastsættelse af miljømål og tilknyttede indikatorer, overvågningsprogrammer og indsatsprogrammer. Indsatsprogrammerne skal indeholde de foranstaltninger, der er nødvendige for at opnå eller opretholde en god miljøtilstand. Havstrategierne eller de enkelte delelementer heri kan vedtages efter udløbet af en høringsfrist på mindst 12 uger. Vedtagelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet for så vidt angår processuelle spørgsmål i forbindelse med tilvejebringelse af havstrategierne. Der skal ske revision af havstrategierne hvert 6. år.

2.5 Oversvømmelsesloven

Lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer blev vedtaget i 2009 (lov nr. 1505/2009) med henblik på delvis gennemførelse af EU's direktiv 2007/60/EF om vurdering og styring af risikoen for oversvømmelser. Loven gennemfører alene direktivet for så vidt angår oversvømmelsesrisiko fra vandløb og søer. Den del, der angår oversvømmelsesrisiko fra havet, er gennemført ved Transportministeriets bekendtgørelse nr. 121/2010. Der er ikke i oversvømmelsesloven som i Transportministeriets bekendtgørelse en bestemmelse om, at for oversvømmelser, der ikke kan afgrænses til udelukkende at komme fra enten søterritoriet eller fra vandløb og søer, skal de kompetente myndigheder indgå i et samarbejde. Det fremgår dog af oversvømmelsesloven, at udpegning af risikoområder skal ske efter forhandling med transportministeren. Desuden er der i henhold til oversvømmelsesloven udstedt bekendtgørelse nr. 1042/2012 om samarbejde mellem Danmark og Tyskland om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer i det internationale vanddistrikt.

Hovedelementerne i oversvømmelsesdirektivet og den danske gennemførelseslovgivning er 1) foreløbig risikovurdering og udpegning af risikoområder, 2) kort over faren for oversvømmelse og over risikoen for oversvømmelse, og 3) udarbejdelse af risikostyringsplaner for hvert risikoområde. Udarbejdelse af risikostyringsplaner er en kommunal opgave. Udpegning af risikoområder er sket i et samarbejde mellem Naturstyrelsen og Kystdirektoratet, der i december 2011 offentliggjorde "Endelig udpegning af risikoområder for oversvømmelse fra vandløb, søer, havet og fjorde," hvormed der skete udpegning af 10 risikoområder, hvoraf 9 risikoområder er udpeget ifølge en oversvømmelsesrisiko fra havet og fjord, og ét

risikoområde er udpeget pga. en oversvømmelsesrisiko fra vandløb. Udpegningen er i overensstemmelse med loven sket efter en forudgående høring af de berørte kommuner.

Naturstyrelsen har for så vidt angår oversvømmelse fra vandløb og søer ansvar for det andet plantrin, dvs. udarbejdelse af kort over faren for oversvømmelse for hvert vanddistrikt og kort over risikoen for oversvømmelse for hvert risikoområde. I praksis blev den opgave dog udført af Kystdirektoratet for at sikre en ens udarbejdelse for alle 10 risikoområder. Kommunerne skal herefter som det tredje plantrin udarbejde risikostyringsplaner for hvert risikoområde, der bl.a. beskriver passende mål for risikostyringen og giver en oversigt over relevante foranstaltninger samt prioriteringen heraf. Planen skal også beskrive de foranstaltninger, der er iværksat, og i de efterfølgende ajourføringer skal der ske en vurdering af de fremskridt, der er gjort.

Risikostyringsplanerne kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Det fremgår af lovens § 8, at miljøministeren sammenfatter og offentliggør risikostyringsplaner for hvert vanddistrikt. Det må her antages, at der alene tænkes på en sammenfatning af kommunale risikostyringsplaner efter oversvømmelsesloven, dvs. vedr. oversvømmelse fra vandløb og søer, og ikke tillige de kommunale risikostyringsplaner vedr. oversvømmelse fra havet iht. transportministerens bekendtgørelse. Der er dog med den nuværende udpegning af risikoområder ingen områder, der er udpeget for både vandløb og søterritoriet.

2.6 Vandløbsloven

Efter kommunalreformen er kommunalbestyrelsen nu vandløbsmyndighed for alle de vandløb, der er omfattet af loven. Kommunalbestyrelsen meddeler tilladelse til vandløbsforanstaltninger, herunder regulering af vandløb. Kommunalbestyrelsen udarbejder vandløbsregulativer for offentlige vandløb og har ansvaret for vedligeholdelse af offentlige vandløb. For den særlige vandløbsindsats, der forventes fastsat i vandplanerne, skal kommunalbestyrelsen dog indhente Miljøministeriets godkendelse. Der er som udgangspunkt klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet.

2.7 Naturbeskyttelsesloven

I forhold til kystzonen må det fremhæves, at den udvidede strandbeskyttelseslinje – som udgangspunkt 300 m (100 m i sommerhusområder) – nu i lighed med klitfredningslinjen er fastlagt ved bekendtgørelser som afslutning på Strandbeskyttelseskommisionens arbejde. Miljøministeren (Naturstyrelsen) kan foretage tilpasninger af de fastlagte linjer. Det er efter kommunalreformen miljøministeren (Naturstyrelsen), der administrerer dispensationsbeføjelsen for både strandbeskyttelses- og klitfredningszonen.

Naturbeskyttelsesloven blev i 2004 tilføjet et nyt kapitel 2 A om internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder). Bestemmelserne har navnlig til formål at fastlægge beføjelser og forpligtelser for myndighederne til realisering af Natura 2000-planerne. Bestemmelserne er rettet mod kommunalbestyrelsens forpligtelser til at realisere såvel Natura 2000-planer som (kommunale) handleplaner. Kommunalbestyrelsen kan til opfyldelse heraf indgå aftaler med ejere eller brugere af ejendomme i eller uden for Natura 2000-områder. Såfremt en aftale ikke kan indgås på rimelige vilkår - eller det i øvrigt i særlige tilfælde er påkrævet – skal kommunalbestyrelsen pålægge ejeren af en ejendom driftsmæssige tiltag eller andre foranstaltninger. Tab for sådanne pålæg skal erstattes. Tilsvarende bestemmelser om Naturstyrelsens beføjelser og forpligtelser for så vidt angår Natura 2000-planer for

skovbevoksede, fredskovspligtige arealer findes i skovloven. Selvom det ikke direkte fremgår af kap. 2A er bestemmelserne om aftaler og påbud – og dermed realisering af Natura 2000-planerne – rettet mod landarealer. Bestemmelsen i § 19 a om kommunalbestyrelsens pligt til at iværksætte de i handleplanerne fastsatte foranstaltninger kan dog også omfatte de kystnære dele af et vanddistrikt, der er omfattet af en kommunal Natura 2000-handleplan. En tilsvarende forpligtelse til realisering af Natura 2000-planer (og evt. handleplaner) for marine områder ses ikke fastsat i lovgivningen. De statslige myndigheder må dog anses at være direkte forpligtet af habitatdirektivets og fuglebeskyttelsesdirektivets krav om sikring af bl.a. gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter.

I 2009 (lov nr. 514/2009) blev der indføjet særlige bestemmelser til opfyldelse af habitatdirektivets artikel 12 om beskyttelse af de såkaldte bilag IV-arter. Tilsvarende bestemmelser blev indføjet i jagtloven for så vidt angår jagtbare arter (pattedyr og fugle). Naturbeskyttelsesloven indeholder nu i § 29 a en umiddelbar forbudsbestemmelse, der direkte forbyder bl.a. beskadigelse og ødelæggelse af yngle- og rasteområder for bilag IV-arter. De relevante bilag IV-arter er nærmere angivet i lovens bilag 3. Der kan under visse betingelser meddeles dispensation fra forbuddet, jf. nbl. § 65, stk. 6. Endvidere er der i § 29 b fastsat en bestemmelse om miljøministerens udarbejdelse af forvaltningsplaner mv. med henblik på beskyttelse af bilag IV-arter. Der er tillige indføjet særlige bestemmelser i naturbeskyttelseslovens § 30, stk. 2-4, der præciserer miljøministerens pligt til at iværksætte nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvis visse arter utilsigtet indfanges eller slås ihjel. Bestemmelserne finder anvendelse både på land og på havet.

Som følge af kommunalreformen skete der visse ændringer vedr. myndighedskompetencen iht. naturbeskyttelsesloven. Amsrådernes dispensationsbeføjelser mv. iht. de generelle beskyttelsesbestemmelser blev som udgangspunkt overført til kommunalbestyrelserne, bortset fra administrationen af strandbeskyttelseslinjen, der varetages af Naturstyrelsen. Reglerne om beskyttelse af fortidsminder – bortset fra fortidsmindelinjen – blev ved lov nr. 454/2004 overført til museumsloven.

Der er klageadgang til Natur- og Miljøklagenævnet for afgørelser, der træffes iht. naturbeskyttelsesloven. Naboer er normalt ikke klageberettigede.

2.8 Jagt- og vildtforvaltningsloven

Ved ændring af jagt- og vildtforvaltningsloven i 2009 (lov nr. 514/2009) blev der indføjet bestemmelser om umiddelbar beskyttelse af habitatdirektivets bilag IV-arter. Det drejer sig bl.a. om et forbud mod ødelæggelse eller beskadigelse af yngle- eller rasteområder for bilag 1-pattedyr og et forbud mod forsætlig forstyrrelse af disse pattedyr og af fugle. Miljøministeren kan under visse nærmere angivne betingelser meddele dispensation fra den umiddelbare artsbeskyttelse.

2.9 Habitatbekendtgørelsen – bkg. 408/2007

Der blev i 2007 udstedt en ny habitatbekendtgørelse, der med en række præciseringer erstattede den tidligere bekendtgørelse om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder. Den væsentligste ændring i habitatbekendtgørelsen angår beskyttelsen af habitatdirektivets såkaldte bilag IV-arter, jf. habitatdirektivet. Det fremgår siden 2009 af habitatbekendtgørelsens § 11, at der ikke kan vedtages planer eller gives tilladelse mv. efter miljølovgivning til projekter, der kan beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for bilag IV-dyrearter eller ødelægge bilag IV-plantearter. Desuden er der i overensstemmelse med praksis, herunder EU-Domstolens praksis sket

en præcisering af screenings- og vurderingsforpligtelser i forhold til planer og projekter, der kan påvirke Natura 2000-områder. Endelig er der gradvist sket en udvidelse af Natura 2000-områder. Det gælder ikke mindst ved udpegning af nye Natura 2000-områder på havet.

2.10 Nationalparkloven

Lov om nationalparker blev vedtaget i 2007 (lov nr. 533/2007) med det formål at oprette nationalparker af national eller international betydning. Nationalparker kan oprettes på land, ferske vande og på havet. Der er oprettet tre nationalparker (Thy, Mols Bjerger og Vadehavet), der alle i større eller mindre omfang omfatter land- og vandarealer. Nationalparkerne er oprettet ved bekendtgørelser, der nærmere fastlægger nationalparkens formål, målsætninger og afgrænsning. Bekendtgørelsen kan også indeholde regler om begrænsning af kompetence til planlægning efter reglerne i planloven inden for nationalparken. For hver nationalpark udpeges en nationalparkfond, der ledes af en bredt sammensat bestyrelse.

Nationalparkfonden udarbejder en nationalparkplan for etablering og udvikling af nationalparken. Der kan ikke i en nationalparkplan fastsættes bindende restriktioner mv. for lodsejere. Nationalparkfonden nedsætter et nationalparkråd, der skal være rådgivende for nationalparkbestyrelsen i sager af større betydning og om principielle spørgsmål.

Der lægges betydelig vægt på lokal opbakning og frivillighed ved etablering af nationalparker. Ved udarbejdelse af en nationalparkplan er der også krav som såvel forudgående offentlighed som høring af udkast. En nationalparkplan kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Nationalparkloven kan – trods sine kompetencemæssige begrænsninger – ses som et eksempel på land-vand integration i forhold til naturbeskyttelseshensyn. Desuden er oprettelse af nationalparker karakteriseret ved en proces, hvor der sker inddragelse af såvel lokale myndigheder som lodsejere og andre berørte.

2.11 Havmiljøloven

Blandt de væsentligste ændringer af havmiljøloven i forhold til integreret kystforvaltning kan peges på lov nr. 423/2011, der både gennemførte dele af ballastvandkonventionen i dansk ret og fastsatte en udtrykkelig hjemmel for VVM for havbrug. For så vidt angår havbrug over 1 sømil fra kysten fremgår det nu af havmiljøloven, at VVM-screening og VVM af sådanne anlæg reguleres iht. havmiljøloven, jf. bekendtgørelse nr. 382/2012. Der skete samtidig en ændring af miljøbeskyttelsesloven med henblik på at sikre, at kompetencen vedr. både VVM og miljøgodkendelse fremover ligger hos Miljøministeriet (Miljøstyrelsen).

For så vidt angår ballastvandkonventionen gennemfører havmiljøloven dele af konventionen for så vidt angår forurening med ballastvand, navnlig i form af bemyndigelsesbestemmelser for miljøministeren til fastsættelse af nærmere regler om, hvor, hvordan og hvornår udtømning må ske og om typegodkendelse af anlæg til behandling af ballastvand. Endvidere udvidedes lovens bestemmelser om modtageanlæg, indgreb, tilsyn, klage mv. til også at omfatte ballastvand og sediment. Konventionens bestemmelser om certifikater, planer, journaler og tilsyn er gennemført af Erhvervs- og Vækstministeriet med hjemmel i lov om sikkerhed til søs.

Der er også gennemført en række ændringer vedrørende beføjelserne til at udstede påbud og forbud til skibe, herunder anløbsforbud. I 1999 blev visse udøvende opgaver på havmiljølovens område overført fra

miljøministeren til forsvarsministeren (Kgl. Resolution af 11. juni 1999) og havmiljøloven blev ændret som følge heraf (lov nr. 261/2002). Senere er der bl.a. som et led i gennemførelse af havnestatsdirektivet (lov nr. 1275/2011) atter indføjet en kompetence for miljøministeren til at udstede anløbsforbud. I praksis udstedes anløbsforbud i et samarbejde mellem Miljøministeriet og Erhvervs- og Vækstministeriet (Søfartsstyrelsen), som er ansvarlig for forhold omfattet af lov om sikkerhed til søs. I øvrigt bidrager Forsvarsministeriet (Søværnets Operative Kommando) i visse tilfælde til opklaring af sager om ulovlig udledning af olie.

Som følge af kommunalreformen overgik kompetence til at meddele tilladelse efter havmiljøloven til klapning (dumpning af optaget havbundsmateriale) fra amtsrådet til miljøministeren. Ved lov nr. 1401/2008 blev miljøministerens mulighed for i forbindelse med tilladelse til dumpning af optaget havbundsmateriale at fastsætte vilkår om optagningsmetode og oplægning, hvor der var tale om anden bortskaffelse end dumpning, ophævet. Anden bortskaffelse af havbundsmateriale end dumpning er herefter alene reguleret efter miljøbeskyttelseslovens tilladelseskrav i § 27, stk. 2 om kommunalbestyrelsens tilladelse til påvirkning af stoffer, der kan forurene vandet, og som er aflejrede i vandløb, søer eller havet.

2.12 Miljøbeskyttelsesloven

Miljøbeskyttelsesloven er ændret adskillige gange. Blandt de væsentligste ændringer i forhold til integreret kystzoneforvaltning er ændring af myndighedskompetencer i forbindelse med kommunalreformen.

Miljøministeriet (Miljøstyrelsen) er godkendelsesmyndighed for visse større anlæg, mens kommunerne er godkendelsesmyndighed for øvrige godkendelsespligtige virksomheder. For så vidt angår havbrug fremgår det nu af godkendelsesbekendtgørelsen (nr. 1454/2012), at havbrug nærmere end 1 sømil fra kysten godkendes af kommunalbestyrelsen, mens havbrug over 1 sømil fra kysten godkendes af Miljøstyrelsen. I øvrigt kan det bemærkes, at miljøgodkendelse af husdyrbrug med virkning fra 1. januar 2007 blev overført til lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesloven).

Ved lov nr. 446/2012 gennemførtes direktivet om industrielle emissioner (IE-direktivet) med en række yderligere krav, bl.a. om udarbejdelse af basistilstandsrapporter og planer for miljøtilsyn. I forbindelse med lovændringen blev miljøregulering af fyringsanlæg på platforme overført fra havmiljøloven til miljøbeskyttelsesloven. Endvidere blev regulering vedr. afgitring af ferskvandsdambrug overført fra Fødevarerministeriet til Miljøministeriet.

Som en anden relevant ændring af miljøbeskyttelsesloven kan nævnes lov nr. 1149/2012, hvor der blev indføjet hjemmel til, at kommunalbestyrelsen kan kræve, at spildevandsforsyningsselskaber udarbejder oversvømmelseskort vedrørende sandsynligheden for oversvømmelse som følge af kapacitetsproblemer i spildevandsanlæg samt oplysninger om mulige forebyggende tiltag.

2.13 Råstofloven

Råstofloven har navnlig været genstand for relevante lovændringer i forbindelse med udmøntning af kommunalreformen og ved ændring af reguleringen for råstofindvindingen på havet (lov nr. 515/2009). Ved udmøntning af kommunalreformen blev råstofplanlægningen for forekomster på landjorden, som tidligere indgik i regionplanerne, udskilt til en særskilt sektorplan iht. råstofloven, der skulle udarbejdes af

regionsrådet. Samtidig blev kompetence til meddelelse af indvindingstilladelser overført fra amtsrådene til kommunalbestyrelserne.

For så vidt angår råstofindvinding på søterritoriet og kontinentalsoklen er Miljøministeren den centrale myndighed. Naturstyrelsen udfører en kortlægning af råstoffer og kan på denne baggrund udarbejde planer for indvindingen. Naturstyrelsen har udpeget ca. 85 områder som såkaldte fællesområder, hvori der kan søges om tilladelse til råstofindvinding. Desuden udbyder Naturstyrelsen såkaldte auktionsområder, hvori der – efter afholdelse af auktion – kan tildeles enerettighed til at søge om efterforskningsstilladelse og senere indvindingstilladelse inden for et nærmere afgrænset geografisk område. Det er Naturstyrelsen, der er tilladelsesmyndighed. Der er fastsat særlige VVM-bestemmelser for råstofindvinding på havet i bkg. nr. 1422/2011. Afgørelser efter råstofloven kan som udgangspunkt påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Det er som hidtil alene råstofindvinding af sand, grus, sten, ler, kalk og tørv, der hører under råstofloven, mens indvinding af olie, naturgas og salt hører under undergrundsloven og administreres af Energistyrelsen.

2.14 Miljøskadeloven

Miljøskadeloven blev vedtaget i 2008 med henblik på gennemførelse af EU's miljøansvarsdirektiv. Samtidig blev der vedtaget ændringer af en række miljølove, hvori der blev indføjet bestemmelser om umiddelbare forpligtelser for den ansvarlige til at iværksætte foranstaltninger samt beføjelse for tilsynsmyndighederne til at påbyde iværksættelse af undersøgelser mv. samt retablering og tage stilling til, om der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for miljøskade. Der blev endvidere udstedt en bekendtgørelse under kystbeskyttelsesloven mv. (bkg. 875/2008) om Kystdirektoratets stillingtagen til, om der i forbindelse med kystbeskyttelses anlæg, havne og anlæg på søterritoriet kan være tale om en miljøskade. Efter den i medfør af fiskeriloven udstedte bekendtgørelse (789/2008) skal Miljøstyrelsen tage stilling til, om der foreligger en miljøskade i forbindelse med fiskeri. Der er ikke fastsat særskilte miljøskadebestemmelser i den lovgivning, der administreres af Klima-, Energi- og Bygningsministeriet. Miljøskade, der hidrører fra sådanne anlæg eller installationer, må forudsættes håndteret enten under Transportministeriets bekendtgørelse eller for så vidt angår olie- eller kemikaliefurening efter havmiljølovens særlige regler herom.

Hvis der foreligger en miljøskade, skal sagen henvises til Miljøstyrelsen til behandling efter miljøskadeloven. Miljøskade er nærmere defineret som 1) en betydelig negativ påvirkning på opnåelse eller opretholdelse af gunstig bevaringsstatus for beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder, 2) betydelig negativ påvirkning af den økologiske, kemiske eller kvantitative vandtilstand, og 3) jordforurening, der medfører en betydelig risiko for negativ påvirkning af menneskers sundhed. Miljøskadeloven omfatter alene skade, forårsaget af erhvervsmæssige aktiviteter. Der er som udgangspunkt tale om et ubetinget (objektivt) ansvar. For så vidt angår skade på beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder er der tale om et culpa-ansvar, medmindre skaden er forvoldt ved udøvelse af visse forurenende erhvervsmæssige aktiviteter. Hvis miljøskaden er opstået ved en udledning eller en begivenhed, der er udtrykkeligt tilladt, forvoldt ved en emission eller begivenhed, der er fuldt ud i overensstemmelse med betingelserne i en tilladelse eller med regler, der er så detaljerede, at disse kan sidestilles med en udtrykkelig tilladelse, gælder alene et culpa-ansvar.

Kulturministeriet

2.15 Museumsloven

Museumsloven indeholder siden 2004 (lov nr. 454/2004) nærmere bestemmelser om beskyttelse af fortidsminder på såvel land som havet. Der må ikke foretages ændringer af fortidsminder. På havet gælder det for fortidsminder på havbunden, hvis de befinder sig i territorialfarvandet eller på kontinentalsoklen, dog ikke ud over 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles. Tilsvarende gælder for skibsvrag mv., der er gået tabt for mere end 100 år siden. Fund af sådanne skibsvrag eller fortidsminder skal anmeldes til Kulturstyrelsen, der inden 4 uger kan beslutte, om der skal foretages en marinøkologisk undersøgelse.

Kulturministeren (Kulturstyrelsen) kan i særlige tilfælde meddele dispensation fra fortidsmindebeskyttelsen, mens kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan meddele dispensation fra beskyttelsen af sten- og jorddiger. Afgørelser vedr. sten- og jorddiger samt fortidsminder kan som udgangspunkt påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Transportministeriet mv.

2.16 Statens højhedsret

Statens højhedsret er blevet præciseret gennem en ændring af kystbeskyttelsesloven, hvori der ved lov nr. 311/2006 blev indføjet en udtrykkelig hjemmel for kravet om tilladelse til etablering af anlæg, opfyldning mv. på søterritoriet, se nedenfor om kystbeskyttelsesloven. En tilsvarende bestemmelse findes i havneloven for så vidt angår havneanlæg. Disse beføjelser administreres af Transportministeriet (Kystdirektoratet). Det skal bemærkes, at statens højhedsret over søterritoriet altid har hørt under Transportministeriet, tidligere Trafikministeriet og Ministeriet for offentlige arbejder. For så vidt angår energianlæg, herunder energiførende ledningsanlæg, på søterritoriet administreres højhedsretten af Klima-, Energi- og Bygningsministeriet iht. lov om vedvarende energi, undergrundsloven og kontinentalsokkeloven. Råstofindvinding på havet administreres af Miljøministeriet iht. råstofloven.

I forbindelse med visse større anlæg kan der vedtages særlove, der udmønter statens højhedsret. Det gælder f.eks. lov nr. 632/2011 om flytning af en containerterminal i Københavns Havn.

2.17 Lov om afgrænsning af søterritoriet (Udenrigsministeriet)

I henhold til lov nr. 200/1999 udgøres søterritoriet af såvel det ydre som det indre territoriale farvand. Det ydre territoriale farvand afgrænses i en afstand af 12 sømil fra basislinjen. Det indre territoriale farvand udgøres af vandområder landværts basislinjen, herunder havne, havneindløb, rede, bugter, fjorde, sunde og bælter.

2.18 Kystbeskyttelsesloven

Kystbeskyttelsesloven er ændret flere gange siden 1998, bl.a. i forbindelse med udmøntning af kommunalreformen. Der blev i øvrigt ved lov nr. 548/2007 indføjet en bemyndigelsesbestemmelse til gennemførelse af EU-direktiver om naturbeskyttelse m.v. Bemyndigelsen er udmøntet i bkg. nr. 874/2008 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter på søterritoriet. Endvidere er udstedt bkg. nr. 875/2008 om miljøskade. Endelig er der i forbindelse med

gennemførelsen af EU's oversvømmelsesdirektiv udstedt en bekendtgørelse for så vidt angår oversvømmelsesrisiko fra havet.

Den væsentligste ændring af loven skete ved lov nr. 311/2006, hvor der på grundlag af de hidtidige erfaringer med lovens administration bl.a. skete ændringer vedr. kommunernes kompetence i relation til kystbeskyttelse og indføjedes et udtrykkeligt krav om tilladelse til etablering af visse anlæg på søterritoriet i overensstemmelse med statens højhedsret. Samtidig indføjedes en formålsparagraf, hvoraf det bl.a. fremgår, at der skal ske en afvejning af såvel benyttelses- som beskyttelseshensyn, herunder til kystlandskabets bevarelse, naturens frie udfoldelse, rekreativ udnyttelse og adgang til kysten. For så vidt angår kommunernes kompetence fremgår det af kystbeskyttelsesloven, at kommunalbestyrelsen (efter anmodning) kan bestemme, at der skal udføres kystbeskyttelsesforanstaltninger for flere ejendomme. Kommunalbestyrelsen skal indhente en udtalelse fra Kystdirektoratet og fra de berørte grundejere. Hvis sagen fremmes, skal der indkaldes til et møde, og der skal efterfølgende udarbejdes en redegørelse, der bl.a. angiver fordeling af udgifter. Kommunalbestyrelsen kan også oprette dige- eller kystsikringslag. Etablering af selve kystbeskyttelsesforanstaltningen kræver fortsat tilladelse fra Kystdirektoratet.

Kravet om tilladelse til etablering af anlæg på søterritoriet i medfør af højhedsretten blev ved samme lejlighed indskrevet i kystbeskyttelsesloven, der herefter både fastsætter krav om tilladelse til kystbeskyttelsesforanstaltninger (på strandbredder mv.) og andre anlæg på søterritoriet, herunder inddæmning/opfyldning, uddybning/gravning og anbringelse af fartøjer til andet formål end sejlads. Tilladelseskraet gælder dog ikke for anlæg, der er etableret på søterritoriet iht. anden lovgivning, f.eks. VE-loven.

Det blev i kystbeskyttelsesloven præciseret, at der også gælder et tilladelseskraet for faste anlæg på strandbredden, fx broanlæg og ophalerramper, der rækker ud på søterritoriet. Det må her bemærkes, at naturbeskyttelseslovens §§ 8 og 15 om klitfrednings- og strandbeskyttelseslinje ikke gælder for kystbeskyttelsesanlæg, der er meddelt tilladelse til efter kystbeskyttelsesloven, jf. bkg. 1316/2011 om klitfredning og bkg. 1308/2011 om bygge- og beskyttelseslinjer. Det fremgår dog af kystbeskyttelsesloven, at arbejder på sandflugtsfredede arealer – der må herved formentlig forstås klitfredede arealer – ikke kan udføres uden tilladelse fra miljøministeren. Bade- og badebroer kræver alene tilladelse efter kystbeskyttelsesloven, hvor det er hhv. kommunalbestyrelsen og Kystdirektoratet (moler o.l.), der meddeler tilladelse, jf. bkg. 232/2007 om bade- og badebroer. Der er dog ikke tale om en ganske entydig kompetencefordeling mellem Kystdirektoratet og Naturstyrelsen. Eksempelvis må anlæg på strandbredder, der kræver tilladelse efter kystbeskyttelsesloven (fx. ophalerramper), antages fortsat at kræve dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Det fremgår af kystbeskyttelsesloven, at ansøgninger og afgørelser skal offentliggøres, hvis de er af væsentlig betydning eller har almindelig offentlig interesse. Kystdirektoratet offentliggør i praksis alle ansøgninger med mulighed for indgivelse af bemærkninger. Ansøgninger og afgørelser skal skriftlig meddeles ejere af naboejendomme. Afgørelser truffet efter loven, kan som udgangspunkt påklages til Transportministeren for så vidt angår retlige forhold af enhver, der har en væsentlig og individuel interesse, samt af visse organisationer.

Der er i kystbeskyttelsesloven en række eksempler på overlappende beføjelser i forhold til andre myndigheder. Det gælder bl.a. i forhold til adgangsregler på strandbredder og kystbeskyttelsesanlæg

(koordination med Naturstyrelsen og kommuner) og vilkår om sejlads med hurtigfærger (koordination med Søfartsstyrelsen og Naturstyrelsen).

Oversvømmelsesbekendtgørelsen

Bekendtgørelse nr. 121/2010 om vurdering og risikostyring for oversvømmelser fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet er udstedt iht. kystbeskyttelsesloven med henblik på delvis gennemførelse af EU's oversvømmelsesdirektiv. Bekendtgørelsen angår oversvømmelse fra havet og skal derved ses som en parallel til oversvømmelsesloven, der angår oversvømmelse fra vandløb og søer. Gennemførelse af oversvømmelsesdirektivet i de to særskilte regelsæt afspejler den eksisterende ressortfordeling mellem hhv. miljøministeren og transportministeren. Det er i overensstemmelse hermed transportministeren (Kystdirektoratet), der har ansvar for forebyggende vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra havet, hvilket fremgår af bekendtgørelsens definition af oversvømmelse som "en midlertidig vanddækning af arealer, der normalt ikke er dækket af vand hidrørende fra havet, fjorde eller andre dele af søterritoriet." Der er dog et vist samarbejde mellem Kystdirektoratet og Naturstyrelsen, bl.a. om udpegning af risikoområder, se ovenfor under oversvømmelsesloven. Det fremgår tillige af bekendtgørelsen, at for oversvømmelser, der ikke kan afgrænses til udelukkende at komme fra enten søterritoriet eller fra vandløb og søer, skal de kompetente myndigheder indgå i et samarbejde.

Kystdirektoratet udarbejder kort over faren for oversvømmelse og kort over risikoen for oversvømmelse for hvert risikoområde vedrørende havet. Herefter skal kommunalbestyrelserne i perioden 2014-2015 udarbejde risikostyringsplaner for de pågældende risikoområder. En risikostyringsplan vedr. oversvømmelse fra havet kan påklages til Kystdirektoratet.

Bekendtgørelse om internationale naturbeskyttelsesområder og arter på søterritoriet

Ifølge bkg. 874/2008 skal Kystdirektoratet, inden der træffes afgørelse om projekter iht. kystbeskyttelsesloven og havneloven, foretage en vurdering (screening) af, om projektet væsentligt kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde eller visse arter. Hvis der vurderes at kunne være en væsentlig påvirkning, skal ansøgeren udarbejde en konsekvensvurdering. Der skal ske en høring af berørte myndigheder og landsdækkende miljø- og naturorganisationer, evt. af offentligheden hvis det anses for nødvendigt. Hvis konsekvensvurderingen ikke godtgør, at projektet kan gennemføres uden at skade det internationale naturbeskyttelsesområde, kan der ikke meddeles tilladelse mv., medmindre der foreligger bydende nødvendige hensyn og ingen alternativ løsning. Der kan heller ikke meddeles tilladelse mv., hvis det vil beskadige eller ødelægge yngle- og rasteområder for habitatdirektivets bilag IV-arter.

Afgørelser iht. bekendtgørelsen kan påklages til Transportministeriet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Bekendtgørelse om miljøskade på søterritoriet

I henhold til bkg. 875/2008 træffer Kystdirektoratet afgørelse om, om der foreligger en miljøskade, forårsaget af aktiviteter vedrørende anlæg og udvidelse af havne, kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af faste anlæg på søterritoriet. Bekendtgørelsen fastlægger dels en umiddelbar forpligtelse for den ansvarlige til at iværksætte foranstaltninger, dels beføjelse for Kystdirektoratet til at påbyde iværksættelse af undersøgelser mv. samt retablering.

Kystdirektoratets afgørelse om, at der foreligger en miljøskade, skal videresendes til Miljøministeren til behandling efter miljøskadeloven. Afgørelser kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Bekendtgørelse om VVM på søterritoriet

Der er i 2013 udstedt en ny bekendtgørelse nr. 579/2013 om VVM på søterritoriet for projekter mv., der kræver tilladelse mv. iht. kystbeskyttelsesloven og havneloven samt særlovgivning for Københavns Havn. Bekendtgørelsen omfatter endvidere etablering af faste indretninger på søterritoriet, som ikke er omfattet af anden lovgivning. I modsætning til tidligere VVM-bekendtgørelser for søterritoriet henvises der ikke længere direkte til VVM-direktivets bilag 1 og 2 for så vidt angår VVM-pligtige projekter. Det er nu præciseret i bekendtgørelsen, hvilke projekter der er obligatorisk VVM-pligt for, og hvilke projekter der skal foretages en screening af. Der er for screeninger fastsat krav om høring af berørte myndigheder, naboer og andre, som Kystdirektoratet vurderer, har en interesse i sagen. VVM-redegørelser skal offentliggøres med en frist på mindst 8 uger for fremsættelse af bemærkninger. Kystdirektoratets afgørelser kan påklages til Transportministeriet.

2.19 Havneloven

Der blev i 1999 vedtaget en ny havnelov, der afløste den tidligere lov om trafikhavne. Formålet med loven var at skabe en forenklet lov, der bl.a. skulle bidrage til større dynamik og større konkurrencedygtighed i danske havne med det sigte at fremme søtransporten som led i opprioriteringen af de miljørigtige transportformer. Havneloven indeholder navnlig bestemmelser om anlæg af nye havne, modtagepligt, organisationsformer og aktivitetsområder. Der kræves fortsat tilladelse fra Transportministeriet (Kystdirektoratet) til etablering og udvidelse af havne. Havne kan i dag organiseres som statshavne, kommunale havne, kommunale selvstyrehavne, kommunalt ejede aktieselskaber eller privatretligt organiserede havne. Havneloven er løbende blevet revideret og er senest revideret i 2012. Der blev ved lov nr. 548/2007 indføjet en bemyndigelsesbestemmelse til gennemførelse af EU-direktiver, herunder om naturbeskyttelse m.v. Bemyndigelsen er udmøntet i bkg. nr. 874/2008 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter på søterritoriet, bkg. nr. 875/2008 om miljøskade og bkg. nr. 579/2013 om VVM på søterritoriet, se om disse bekendtgørelser ovenfor.

Der er nedsat et særligt havneklagenævn til behandling af klager over tildeling af anløbsplads i havne, som har modtagepligt.

Klima-, energi- og bygningsministeriet

2.20 Lov om vedvarende energi (VE-loven)

VE-loven blev vedtaget i 2008 og afløste bl.a. elforsyningslovens bestemmelser om energianlæg på havet. Loven er ændret senere, bl.a. ved lov nr. 276/2012 om udpegning af havmølleområder til statslige udbud og ved lov nr. 641/2013 om kystnære havvindmøller. VE-loven gælder både for land, søterritoriet og den eksklusive økonomiske zone. På havet skal der indhentes tilladelse hos Energistyrelsen, både til forundersøgelser, til etablering af anlæg og til ibrugtagning (udnyttelse). Forud for meddelelse af tilladelser sker der en høring af de berørte (statslige) sektormyndigheder – høringskravet ses dog ikke lovfæstet, men omtales som "one-stop-shop." Der er i VE-loven bestemmelser om vurdering mv. af påvirkning af Natura 2000-områder samt om VVM forud for meddelelse af en etableringstilladelse. Der er fastsat nærmere regler om VVM i bekendtgørelse nr. 68/2012 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) ved projekter om

etablering m.v. af elproduktionsanlæg på havet og om beskyttelse af Natura 2000-områder og visse arter i bkg. 1476/2010.

Loven indeholder ikke krav om en egentlig planlægning for VE-anlæg på havet. Det fremgår dog, at klima-, energi- og bygningsministeren kan udpege områder, som reserveres til statslige udbud af arealer til både store havvindmølleparker og til kystnære havvindmølleparker. Uden for disse områder kan der fortsat ske ansøgning om etablering af VE-anlæg, der undergives en konkret tilladelsesbehandling ("open door"). Ministeren kan fastsætte regler om, hvornår udnyttelse af energi kan være relevant, herunder fastsætte en mindsteafstand fra kysten. Der er i forbindelse med udpegning af områder til statslige udbud sket en vis kortlægning (og planlægning) for havmøller. Der er i forbindelse med denne "planlægning" udarbejdet strategiske miljøvurderinger iht. miljøvurderingsloven og sket offentlig høring.

Som et eksempel på den form for planlægning, der sker iht. VE-loven, kan nævnes Energistyrelsens offentliggørelse i 2008 af en Havmøllehandlingsplan, der var baseret på en kortlægning af fremtidens havmølleplaceringer. I 2011 blev der foretaget en opdateret kortlægning og ændret prioritering vedrørende udbygningen med havmøller. Der skete på baggrund heraf en reservation af 6 områder til udbud af store havvindmøller. De foretagne kortlægninger er baseret på en bred afvejning af forskellige sektorinteresser. Som et led i 2012-energi aftalen blev der fastlagt en yderligere udbygning af vindmøllekapacitet på havet med 1000 MW havmøller og 500 MW kystnære havmøller samt 1800 MW landmøller. For så vidt angår kystnære havmølleparker blev der i 2012 foretaget en screening af 15 mulige placeringer for kystnære havmølleparker, hvorefter der blev gennemført en dialog med kommuner med kyst ud til de 8 "billigste" områder. Heraf var der kommunal opbakning til 6 områder, hvor der nu forberedes udbud.

VE-loven indeholder nogle særlige ordninger, der er rettet mod at sikre lokal opbakning til vindmøller. Dette gælder bl.a. den såkaldte køberetsordning, værditabsordning og grøn ordning. Ved ændring af VE-loven i 2013 blev køberetsordningen og værditabsordningen udvidet til også at gælde for de kystnære havmøller.

Afgørelser iht. VE-loven kan som udgangspunkt påklages til Energiklagenævnet. Afgørelser, der angår miljømæssige forhold, kan påklages af enhver med en væsentlig og individuel interesse samt lokale og landsdækkende natur- og miljøorganisationer. Klagen har ikke opsættende virkning, medmindre Energiklagenævnet bestemmer andet.

2.21 Undergrundsloven mv.

Undergrundsloven, der fastsætter en eneret for den danske stat til udnyttelse af råstoffer i undergrunden og et dertil hørende krav om tilladelse/koncession, er bl.a. ændret i forbindelse med gennemførelse af EU's naturbeskyttelsesdirektiver (lov nr. 548/2007) og gennemførelse af EU's direktiv om CO₂-lagring (lov nr. 541/2011). Ved lov nr. 541/2011 skete der tillige en ændring af reglerne om udnyttelse af geotermisk energi navnlig med henblik på at skabe offentlighed og gennemsigtighed vedrørende udvælgelseskriterier for tildeling af tilladelser. Der blev også indsat en udtrykkelig hjemmel til at foretage en prioritering af anvendelsen af undergrunden til forskellige formål i forbindelse med ansøgninger. Men der er fortsat ikke krav om en egentlig planlægning for udnyttelsen af undergrunden. Tilladelser til udnyttelse af undergrunden sker dog oftest efter udbud i nærmere afgrænsede områder, men der kan også indsendes ansøgninger uden for sådanne områder ("open door"). Energistyrelsen har i 2013 gennemført en strategisk miljøvurdering iht. miljøvurderingsloven i forbindelse med et planlagt udbud for efterforskning og

indvinding af olie og gas i nærmere afgrænsede områder samt injektion af CO₂ i eksisterende olie- og gasfelter.

Der er udstedt en bekendtgørelse nr. 632/2012 om VVM, habitatvurdering og beskyttelse af visse arter i forbindelse med meddelelse af tilladelser mv. iht. undergrundsloven og kontinentalsokkelloven. Forinden der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse, indhenter Energistyrelsen i fornødent omfang udtalelser fra Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen om udarbejdede VVM-redegørelser, konsekvensvurderinger vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder eller vurderinger om beskyttelse af visse arter.

Der er efter undergrundsloven klageadgang til Energiklagenævnet for enhver med væsentlig og individuel interesse i afgørelsen samt for lokale og landsdækkende natur- og miljøorganisationer for så vidt angår miljømæssige forhold.

I tilknytning til undergrundsloven kan nævnes offshoresikkerhedsloven, der i 2006 afløste størstedelen af lov om havanlæg med henblik på en opdateret regulering af sikkerhedsforhold i forbindelse med offshoreanlæg. Loven administreres af Energistyrelsen, og der er klageadgang til Energiklagenævnet.

2.22 Kontinentalsokkelloven

Kontinentalsokkelloven fastsætter nærmere regler om statens eneret til efterforskning og udnyttelse af naturforekomster i kontinentalsoklen. Tilladelse til udforskning og indvinding af råstoffer meddeles dog iht. til hhv. undergrundsloven og råstofloven, mens tilladelse til fiskeri og udforskning af levende organismer på eller under havbunden meddeles af fødevareministeren. Nedlæggelse af elkabler og rørledninger til transport af kulbrinter på dansk kontinentalsokkelområde er også omfattet af loven og kræver tilladelse fra Energistyrelsen.

Kontinentalsokkelloven er bl.a. ændret lov nr. 548/2007 om gennemførelse af EU's naturbeskyttelsesdirektiver, og der er senest udstedt en bekendtgørelse nr. 632/2012 om VVM, habitatvurdering og beskyttelse af visse arter i forbindelse med meddelelse af tilladelser mv. iht. undergrundsloven og kontinentalsokkelloven. Der er klageadgang til Energiklagenævnet for så vidt angår miljømæssige forhold.

Fødevareministeriet

2.24 Fiskeriloven

Fiskerilovgivningen blev i 1999 samlet i én ny lov om fiskeri (lov nr. 281/1999), der indarbejdede en række tidligere love, herunder lov om saltvandsfiskeri, lov om ferskvandsfiskeri, lov om regulering af fiskeri og lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger på fiskeriets område og administration af produktionsafgifter mv. Loven er senere ændret, bl.a. ved lov nr. 489/2008 om gennemførelse af habitatdirektivet mv. og lov nr. 507/2008 om gennemførelse af miljøansvarsdirektivet. Loven administreres i dag af NaturErhvervstyrelsen. Danmark har i forhold til fiskeripolitikken afgivet reguleringskompetencen for erhvervsmæssigt fiskeri til EU.

Fiskeriloven fastsætter nærmere regler om ret til forskellige former for fiskeri, herunder krav om registrering eller tilladelse til erhvervsmæssigt fiskeri, lystfiskertegn mv. Der kræves som udgangspunkt tilladelse (licens) til erhvervsmæssigt fiskeri, evt. i form af puljefiskeri. En tilladelse kan gøres tidsbegrænset

og betinget af overholdelse af nærmere angivne vilkår. Erhvervsmæssigt fiskeri forudsætter, at fartøjet er registreret med en EU-licens. Fiskeriloven fastsætter et krav om tilladelse til opdræt af fisk (havbrug) på dansk fiskeriterritorium. Ifølge bekendtgørelse nr. 122/1991 skal der ske en koordinering med tilladelseskrav efter miljølovgivningen og ske høring af forskellige myndigheder. Bekendtgørelsen ses ikke opdateret i forhold til de senere ændringer vedr. miljøgodkendelse og VVM for havbrug. Der er ikke indarbejdet VVM-regler for havbrug i fiskeriloven, idet VVM-regler findes i havmiljøloven for havbrug over 1 sømil fra kysten og i planlovens VVM-bekendtgørelse for havbrug under 1 sømil fra kysten. Havbrug kræver også miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelsesloven.

Det fremgår af fiskeriloven, at tilladelse til fiskeri og fiskeopdrætsaktiviteter skal administreres under hensyn til påvirkningen af internationale naturbeskyttelsesområder, herunder ved en forudgående konsekvensvurdering. Der kan fastsættes regler om, at der skal indhentes en udtalelse fra miljøministeren. Der er udarbejdet en særlig bekendtgørelse (789/2008) om miljøskade på beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder.

Der kan som hidtil i medfør af fiskeriloven ske fredning af nærmere angivne bestande og vandområder med henblik på ophjælpning, beskyttelse og bevaring af fiskebestande. Der er tillige udstedt en særlig bekendtgørelse nr. 1048/2013 om særlig fiskeriregulering i marine Natura 2000-områder til beskyttelse af rev, hvori der er fastsat et forbud mod fiskeri med bundslæbende redskaber i fire områder. Endvidere fremgår det af fiskeriloven, at fødevareministeren skal iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at indsamling i naturen af de pågældende vilde dyrearter og udnyttelsen heraf er forenelig med opretholdelsen af en tilfredsstillende bevaringsstatus for disse arter.

Der er etableret et særligt klagecenter i Fødevareministeriet, som behandler klager over afgørelser efter bl.a. fiskeriloven, se bkg. 310/2013. Miljøstyrelsens afgørelser iht. bkg. 789/2008 om miljøskade kan dog påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

2.25 Støtteordninger mv.

NaturErhvervstyrelsen administrerer forskellige støtteordninger under bl.a. landdistriktsstøtteleven og fiskeriudviklingsloven. Under landdistriktsloven kan der sondres mellem støtteordninger med fokus på jordbrug, herunder natur- og miljøordninger, og støtteordninger med fokus på landdistriktsudvikling i øvrigt. I relation til sidstnævnte er det værd at fremhæve de lokale aktionsgrupper, der gennem en udviklingsstrategi giver retningslinjer for, hvilke typer af projekter der bør prioriteres, og indstiller projekter til støtte. Visse landdistriktsordninger administreres i samspil med By-, Bolig- og Landdistriktsministeriet, der har det overordnede ansvar for ordninger med fokus på landdistriktsudvikling. EU's strukturfonde administreres som udgangspunkt af Erhvervsstyrelsen, bl.a. i samspil med de regionale vækstfora og erhvervsfremmeloven.

Erhvervs- og Vækstministeriet/Søfartsstyrelsen

2.26 Lov om sikkerhed til søs

Lov om sikkerhed til søs er ændret adskillige gange siden 1998, hvor den erstattede lov om skibsfartens betryggelse og lov om skibes sikkerhed. Der vil ikke nærmere blive redegjort for disse ændringer. Der kan i medfør af loven fastsættes forskrifter for skibes indretning mv. samt forholdsregler for sejlads, herunder

forbud mod sejlads, fiskeri, ankring og dykning i særlige områder samt godkendelse af hurtigfærger mv. Loven administreres af Søfartsstyrelsen.

2.27 Søloven

Søloven fastsætter bestemmelser om bl.a. registrering af skibe samt om ansvar for skader mv., forårsaget af skibe. Er der tale om miljøskade, jf. miljøskadeloven, finder havmiljølovens regler dog anvendelse. Søloven indeholder også bestemmelser om bjærgning, havari mv. Loven administreres af Søfartsstyrelsen.

3. Sammenfatning

Som det fremgår af ovenstående, er der – set i forhold til Delrapport 2 fra 1998 om integreret kystzoneforvaltning – fortsat tale om en betydelig kompleksitet i lovgivning og forvaltning i kystzonen. På trods af visse tiltag til regelforenkling, bl.a. vedrørende fiskeri og havne, er der fortsat et betydeligt antal love og tilhørende bekendtgørelser.

Lovgivning og forvaltning er fortsat karakteriseret ved et skel i kystlinjen, hvor lovgivningen på land fortrinsvis administreres af de kommunale myndigheder, mens lovgivningen på havet administreres af flere forskellige statslige sektormyndigheder. De statslige sektormyndigheder på havet omfatter bl.a. Kystdirektoratet, Energistyrelsen, Naturstyrelsen, NaturErhvervstyrelsen, Søfartsstyrelsen og Søværnets Operative Kommando.

Ud over de mange love og myndigheder i kystzonen findes der også en række forskellige virkemidler. Der kan sondres mellem forskellige typer af planlægning, konsekvensvurderinger, enkeltsagsbehandling (tilladelser, dispensationer mv.) og støtteordninger.

For så vidt angår planlægning er det i dag kommuneplanlægningen, der udtrykker den *sammenfattende, fysiske planlægning*. En tilsvarende sammenfattende, fysisk planlægning findes endnu ikke på havet, men indgår i forslaget til et nyt EU-direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning. På havet findes til gengæld forskellige former for *sektorplanlægning*, der dog kun i begrænset omfang er lovfæstede i form af krav om udarbejdelse af egentlige planer med tilhørende procedureforskrifter mv. Der er i stedet tale om forskellige former for områdeudpegninger, fx for udnyttelse af havets ressourcer til råstof- og energiformål. Det må forventes, at denne form for sektorplanlægning på havet vil blive koordineret under en ny fysisk planlægning for havet, såfremt EU-forslaget vedtages. En tredje plantype er introduceret med miljømålslovens og havstrategilovens krav om udarbejdelse af vandplaner, Natura 2000-planer og havstrategier. Sådant ”*miljøplanlægning*” er navnlig karakteriseret ved fastsættelse af miljømål, fx om god tilstand eller gunstig bevaringsstatus, samt angivelse af den fornødne indsats til opnåelse af de fastsatte miljømål. Indsatsen kan både have karakter af retningslinjer for administration af lovgivningen og krav om naturgenopretning eller anden form for aktiv forvaltning. Det er Naturstyrelsen, der har ansvaret for udarbejdelse af vandplaner, havstrategier og Natura 2000-planer, mens kommunerne har ansvar for udarbejdelse af kommunale handleplaner.

Der kan konstateres en øget *integration af natur- og miljøbeskyttelseshensyn* i sektorlovgivningen på havet, navnlig i form af bestemmelser om VVM samt om beskyttelse af Natura 2000-områder og bilag IV-arter i overensstemmelse med habitatdirektivets bestemmelser. Det indebærer bl.a. krav om forudgående

vurderinger af konsekvenserne for beskyttede arter og naturtyper. Der er dog en vis variation i formuleringen af disse krav i sektorlovgivningen, ligesom der er en vis variation mht. klageadgang mv. Der er med miljøvurderingsloven fastsat krav om udarbejdelse af *strategiske miljøvurderinger* for planer og programmer, der fastsætter rammer for visse projekter. Miljøvurderingsloven har en tværgående karakter i forhold til sektorlovgivningen både på land og på havet. Det må bemærkes, at lovens krav også gælder for planer og programmer, der ikke er lovfæstede.

For så vidt angår *den horisontale sektorintegration* i øvrigt sikres dette fortrinsvis gennem høring af statslige myndigheder. Dette kendetegner navnlig forvaltningen på havet, selvom høringskravene ikke i alle tilfælde fremgår udtrykkeligt af lovgivningen. Det er en fast praksis i Kystdirektoratet, at statslige myndigheder høres i forbindelse med ansøgninger om kystbeskyttelse og anlæg på søterritoriet. De myndigheder, der i praksis altid inddrages, er: Søfartsstyrelsen, NaturErhvervstyrelsen, Kulturstyrelsen, Geodatastyrelsen, den nærliggende kommune samt Naturstyrelsen. Ud over inddragelse af myndigheder, inddrager Kystdirektoratet en lang række interesseorganisationer, herunder følgende: Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening, Grundejernes Landsforening samt Fritidshusejernes Landsorganisation. Også Energistyrelsen iværksætter høringer i forbindelse med energianlæg mv. på havet.

Vertikal myndighedsintegration mellem fx stat og kommune er på land fastlagt i plansystemet og planlovens høringskrav. Tilsvarende krav om vertikal integration ses kun i begrænset omfang fastlagt i sektorlovgivningen på havet. Kystbeskyttelsesloven sikrer dog en betydelig vertikal integration i forhold til f.eks. kystbeskyttelsesforanstaltninger og forvaltning af søterritoriet. Der er et generelt krav om offentliggørelse af ansøgninger om etablering af anlæg samt uddybning og opfyldning på søterritoriet i sager af væsentlig betydning eller almindelig offentlig interesse.

Inddragelse af offentligheden knytter sig navnlig til den fysiske planlægning på land samt til krav om udarbejdelse af strategiske miljøvurderinger og VVM både på land og vand. Endvidere er der særlige krav om inddragelse af offentligheden bl.a. ved offentliggørelse af ansøgninger iht. kystbeskyttelsesloven. I disse situationer følger krav om inddragelse af offentligheden med visse variationer af lovgivningen. Det er muligt, at der i praksis sker inddragelse af offentligheden også i andre sager. For at sikre en reel og effektiv inddragelse af offentligheden er det dog vigtigt at sondre mellem formelle og uformelle høringsprocedurer mv. Mht. klageadgang eksisterer der en vis variation både mht., hvad der kan påklages og til hvem. Natur- og Miljøklagenævnet er klageinstans inden for Miljøministeriets lovgivning, både i forhold til land og vand. Inden for energiområdet er Energiklagenævnet klageinstans, mens Transportministeriet er klageinstans efter kystbeskyttelsesloven (og Statens Højhedsret). Inden for fiskerilovgivningen kan der klages til Fødevareministeriets klagecenter.

Land-vand integration synes fortsat at være vanskeligt at håndtere i lovgivningen, der i vidt omfang er karakteriseret ved det omtalte skel i kystlinjen. Der er dog visse beføjelser, der går på tværs af land-vand. Det gælder bl.a. kystbeskyttelsesforanstaltninger og havne. Det kan fremhæves, at både kystbeskyttelsesloven og havneloven er eksempler på, at der i lovgivningen er udtrykt en vis land-vand integration. En tilsvarende udtrykkelig land-vand integration ses kun i begrænset omfang i den øvrige lovgivning, og der er bl.a. inden for Miljøministeriets område i nogle tilfælde behov for en klarere stillingtagen til eventuelle overlappende kompetencer i kystzonen. Der er dog også inden for Miljøministeriets område eksempler på lovgivning og virkemidler, der går på tværs af land og vand.

Eksempelvis omfatter nationalparker ofte både land- og vandarealer. Tilsvarende kan gøre sig gældende for Natura 2000-områder, hvor der dog er visse forskelle i kravene til forvaltningen af Natura 2000-områder på hhv. land og vand. Der ses f.eks. ikke fastsat lovkrav om udarbejdelse af plejeplaner eller handleplaner for marine Natura 2000-områder. Dertil kommer, at afgrænsningen af den kommunale kompetence i både Natura 2000-handleplaner og vandhandleplaner i de kystnære dele af et vanddistrikt/Natura 2000-område er uklar.

En tilsvarende uklar afgrænsning af den kommunale kompetence gælder for kommuneplanlægningen. Det gælder bl.a. bestemmelsen om, at der i kommuneplanen kan fastsættes retningslinjer for anvendelsen af kystvande (§ 11 a, nr. 19). Selvom det må antages, at kompetencen først og fremmest angår forskellige former for rekreativ anvendelse, er såvel den indholdsmæssige som den geografiske afgrænsning af kompetencen uklar. Det er heller ikke klart, hvor langt kravet i § 11 e, stk. 1, nr. 8 om redegørelse for den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder rækker.

Der kan også ses eksempler på, at det lovgivningsmæssigt har været vanskeligt at håndtere skellet i kystlinjen. Eksempelvis er EU's oversvømmelsesdirektiv gennemført i to forskellige regelsæt under hhv. miljøministeren (oversvømmelsesloven) og transportministeren (oversvømmelsesbekendtgørelsen). Selvom der principielt er tale om ensartede regler for udarbejdelse af risikostyringsplaner med afsæt i oversvømmelsesdirektivets bestemmelser, skal kommunerne udarbejde risikostyringsplaner for vandløb/søer og for havet under hhv. oversvømmelsesloven og transportministerens bekendtgørelse, herunder med to forskellige klageinstanser. Et andet eksempel er reguleringen af havbrug, hvor der som følge af planlovens – og dermed VVM-bekendtgørelsens – begrænsede kompetence på havet blev lavet en særløsning med kommunal VVM- og miljøgodkendelseskompetence op til 1 sømil fra kysten og ministeriel VVM-og miljøgodkendelseskompetence for havbrug længere end 1 sømil fra kysten.

Samlet set synes der derfor fortsat at være et behov for, at der i lovgivningen sikres en klarere afgrænsning og øget integration af forskellige virkemidler, regelsæt og myndighedskompetencer i kystzonen, samt at der i praksis fortsat fokuseres på øget integration og koordination.

Oversigt over love

Fiskeriloven

Bekendtgørelse nr. 978 af 26. september 2008 af lov om fiskeri og fiskeopdræt

Bekendtgørelse nr. 789/2008 om miljøskade mv. på beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder i forbindelse med udøvelse af erhvervsmæssige fiskeriaktiviteter

Fiskeriudviklingsloven

Lov nr. 1552 af 20. december 2006 om udvikling af fiskeri- og akvakultursektoren.

Havmiljøloven

Bekendtgørelse nr. 963 af 3. juli 2013 af lov om beskyttelse af havmiljøet

Havneloven

Bekendtgørelse nr. 457 af 23. maj 2012 af lov om havne

Bekendtgørelse nr. 580/2013 om Kystdirektoratets opgaver og beføjelser og om klageadgang

Bekendtgørelse nr. 579 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet

Bekendtgørelse nr. 874/2008 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne og kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet

Kontinentalsokkeloven

Bekendtgørelse nr. 1101 af 18. november 2005 af lov om kontinentalsoklen

Kystbeskyttelsesloven

Bekendtgørelse nr. 267 af 11. marts 2009 af lov om kystbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 580/2013 om Kystdirektoratets opgaver og beføjelser og om klageadgang

Bekendtgørelse nr. 579 om miljømæssig vurdering af visse anlæg og foranstaltninger på søterritoriet

Bekendtgørelse nr. 874/2008 om administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne og kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet

Bekendtgørelse nr. 875/2008 om procedurer for afgørelse om, hvorvidt der foreligger en miljøskade eller en overhængende fare for en miljøskade på beskyttede arter eller internationale naturbeskyttelsesområder for så vidt angår anlæg og udvidelse af havne og kystbeskyttelsesforanstaltninger samt etablering og udvidelse af visse anlæg på søterritoriet

Landdistriktsloven

Lov nr. 316 af 31. marts 2007 om udvikling af landdistrikterne

Lov om sikkerhed til søs

Bekendtgørelse nr. 654 af 15. juni 2010 af lov om sikkerhed til søs

Nationalparkloven

Bekendtgørelse nr. 946 af 3. juli 2013 af lov om nationalparker

Naturbeskyttelsesloven

Bekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 408/2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter (habitatbekendtgørelsen)

Miljøskadeloven

Lov nr. 466 af 17. juni 2008 om undersøgelse, forebyggelse og afhjælpning af miljøskader

Miljøvurderingsloven

Bekendtgørelse nr. 939 af 3. juli 2013 af lov om miljøvurdering af planer og programmer

Museumsloven

Bekendtgørelse nr. 1505 af 14. december 2006 af museumsloven

Offshoresikkerhedsloven

Bekendtgørelse nr. 520 af 13. maj 2013 af lov om sikkerhed mv. for offshoreanlæg til efterforskning, produktion og transport af kulbrinter

Oversvømmelsesloven

Bekendtgørelse nr. 950 af 3. juli 2013 af lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer

Planloven

Bekendtgørelse nr. 587 af 27. maj 2013 af lov om planlægning

Bekendtgørelse nr. 1510 af 15. december 2010 om vurdering af visse offentlige og private anlægs virkning på miljøet (VVM) i medfør af lov om planlægning (VVM-bekendtgørelsen)

Råstofloven

Bekendtgørelse nr. 657 af 27. maj 2013 af lov om råstoffer

Bekendtgørelse nr. 1422/2011 om miljømæssig vurdering af råstofindvinding på havbunden (VVM)

Sommerhusloven

Bekendtgørelse nr. 949 af 3. juli 2013 af lov om sommerhuse og camping

Søloven

Bekendtgørelse nr. 856 af 1. juli 2010 af søloven

Undergrundsloven

Bekendtgørelse nr. 960 af 13. september 2011 af lov om anvendelse af Danmarks undergrund

Bekendtgørelse nr. 632/2012 om VVM, konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttelse af visse arter ved efterforskning og indvinding af kulbrinter, lagring i undergrunden, rørledninger, m.v. offshore

Vandløbsloven

Bekendtgørelse nr. 1208 af 30. september 2013 af lov om vandløb

VE-loven

Bekendtgørelse nr. 1274 af 11. november 2013 af lov om fremme af vedvarende energi

Bekendtgørelse nr. 68 af 26. januar 2012 om vurdering af virkning på miljøet (VVM) ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg på havet

Bekendtgørelse nr. 1476/2010 om konsekvensvurdering vedrørende internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter ved projekter om etablering m.v. af elproduktionsanlæg og elforsyningsnet på havet

Matrix/Kystzonemyndigheder

Lov	Anvendelsesområde	Kommunalbestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, energi- og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevareministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og Miljøklagenævnet	Energiklagenævnet
Lov om planlægning	• Landbaserede aktiviteter	• kommuneplaner • lokalplaner • landzonetilladelser • VVM • Ekspropriation	• regionale udviklingsplaner	• landsplanlægning • veto • VVM (visse sager)				• berørte myndigheder skal høres	• klage	
Lov om miljøvurdering af planer og programmer	• land og hav (også ud over søterritoriet)	• SMV af kommunale planer/programmer	• SMV af regionale planer/programmer	• SMV af MIM planer og programmer	• SMV af KEBMIN planer og programmer	• SMV af TM planer og programmer	• SMV af FVM planer og programmer	• SMV af planer og programmer	• klage, hvis ej anden klagead-gang	• Klage (KEBMIN)
Lov om miljømål mv. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder	• land og hav (også ud over søterritoriet for Natura 2000-planer)	• kommunale vandhandleplaner • kommunale Natura 2000-handleplaner		• Vandplaner • Natura 2000-planer • Skovhandleplaner • Plejeplaner	• høring	• høring	• høring	• høring • plejeplaner (off. arealer)	• klage	
Lov om havstrategi	• havområder (søterritoriet og EEZ – dog mml.)			• Havstrategier (NST)	• høring	• høring	• høring	• høring	• klage	
Lov om vurdering og styring af oversvømmelsesrisikoen fra vandløb og søer	• land	• risikostyringsplaner for risikoområder		• Risikoområder (NST/KD) • Kort over fare for oversvømmelse • Kort over risiko for oversvømmelse		• høring			• klage over risikostyringsplaner – retlige spørgsmål	
Lov om sommerhuse og camping	• landterritoriet	• tilladelse til campingpladser mv. • indberetningspligt		• tilladelse til erhvervsmæssig udlejning					• klage	
Bekendtgørelse om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder	• land og hav (også ud over søterritoriet)	• screening/habitatvurdering af planer og projekter • beskytte bilag IV-arter v. planer/sagsbehandling		• udpegning af beskyttede områder • screening/habitatvurdering af planer og projekter • beskytte bilag IV-arter v. planer/sagsbehandling						

Lov	Anvendelsesområde	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, energi og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevarerministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og Miljøklage-nævnet	Energiklage-nævnet
Lov om naturbeskyttelse	<ul style="list-style-type: none"> land- og hav 	<ul style="list-style-type: none"> dispensation (§ 3, sø/å-, skov-, fortidsminde- og kirkebeskyttelseslinje) naturplejepligt 		<ul style="list-style-type: none"> fastlæggelse af den udvidede strandbeskyttelseslinje og klitfredningslinjen dispensation (strandbeskyttelseslinjen, klitfredede arealer) fredning (statsejede arealer, søterritoriet, fiskeriterritoriet) naturforvaltning påbud om sandflugsbekæmpelse regler om offentlighedens adgang regler om forbud mod ikke-erhvervsmæssig sejlad regler om artsfredning m.v. naturovervågning disp. fra umiddelbar beskyttelse af bilag IV-arter 				<ul style="list-style-type: none"> fredningsnævn (landarealer, ferske vande) 	<ul style="list-style-type: none"> klage 	

Lov	Anvendelsesområde	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, energi- og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevarerministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og Miljøklage-nævnet	Energiklage-nævnet
Lov om jagt- og vildtforvaltning	landterritoriet, ferske vande, fiskeriterritoriet			<ul style="list-style-type: none"> vildtreservater jagttid jagttegn dispensation fra umiddelbar artsbeskyttelse 					<ul style="list-style-type: none"> klage 	
Lov om nationalparker	Land, ferske vand og havet	<ul style="list-style-type: none"> samtykke til forslag til oprettelse af nationalpark 		<ul style="list-style-type: none"> Oprettelse af nationalparker 				<ul style="list-style-type: none"> Nationalparkfond (og –bestyrelse) nationalparkplan Nationalparkråd 	<ul style="list-style-type: none"> klage vedr. nationalparkplan 	
Lov om vandløb	Vandløb og søer	<ul style="list-style-type: none"> tilladelse til regulering mv. vandløbsregulativer (off. vandløb) vandløbsvedligeholdelse (off. vandløb) 		<ul style="list-style-type: none"> godkendelse af vandplanindsats vedr. ændret vedligeholdelse 				<ul style="list-style-type: none"> Taksationsmyndigheder (erstatning) 	<ul style="list-style-type: none"> klage 	

Lov	Anvendelsesområde	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima- energi- og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevareministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og Miljøklage-nævnet	Energiklage-nævnet
Lov om miljø-beskyttelse	Land og hav	<ul style="list-style-type: none"> • miljøgodkendelse • tilladelse på påvirkning af aflejet materiale i vandløb, søer og havet (bortset fra klapning) • påbud til spildevands-forsyningselskaber om udarbejdelse af over-svømmelseskort vedr. spildevandsanlæg 		<ul style="list-style-type: none"> • miljøgodkendelse af bl.a. havbrug o. 1 sømil fra kysten 					<ul style="list-style-type: none"> • klageinstans 	
Lov om beskyttelse af havmiljøet	dansk søterritorium og kontinentalsokkelområde, samt visse havområde i overensstemmelse med internationale aftaler	<ul style="list-style-type: none"> • beredsskabsplan • anmeldepligt (olie- og kemikalieforurening) 		<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse til klapning • miljøgodkendelse og –vurdering af hurtigfærgeruter (MST) • VVM (havbrug o. 1 sømil fra kysten) – MST • Anlæbsforbud 				<ul style="list-style-type: none"> • Forsvarsministeriet (SOK) • Erhvervs- og Vækstministeriet (SFS) 	klageinstans vedr. <ul style="list-style-type: none"> • klapningstilladelse i visse områder • miljøgodkendelse vedr. hurtigfærger 	
Lov om råstoffer	råstofforekomster på land og hav (ikke kulbrinter)	<ul style="list-style-type: none"> • indvindingstilladelser (land) 	<ul style="list-style-type: none"> • råstofplaner (land) 	<ul style="list-style-type: none"> • søterritoriet/kontinentalsoklen • kortlægning • udpegning af fællesområder • auktionsområder • efterforskningstilladelse • indvindingstilladelse • VVM 	<ul style="list-style-type: none"> • tilslutning til indvinding på strandbredder (KD) 			<ul style="list-style-type: none"> • Taksationskommissionen afgør ekspropriationserstatning 	<ul style="list-style-type: none"> • klage 	
Miljøskade-loven	Land og hav	<ul style="list-style-type: none"> • Afgørelse om miljøskade (mbl., nbl., mv.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Afgørelse om miljøskade (jfl.) 	<ul style="list-style-type: none"> • Afgørelse om miljøskade (hml. mv.) • Afgørelse om sikkerhedsstillelse • Påbud 		<ul style="list-style-type: none"> • Afgørelse om miljøskade (kystbeskyttelse, havne, anlæg på havet – bkg.) 			<ul style="list-style-type: none"> • klage 	
Museumsloven	Land og hav (NB: 24 sømil fra basislinje vedr. fortidsminder)	<ul style="list-style-type: none"> • disp. vedr. sten- og jorddiger 						Kulturministeriet <ul style="list-style-type: none"> • Disp. vedr. fortidsminder • Anmeldelse vedr. fund af fortidsminder 	<ul style="list-style-type: none"> • klage vedr. KB's og Kulturministeriets afgørelser 	

Lov	Anvendelses- område	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, energi- og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevareministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og Miljøklagenævnet	Energiklagenæv- net
Lov om kystbe- skyttelse	Kyststrækninger og søterritoriet	<ul style="list-style-type: none"> • kystbeskyttelsesfor- anstaltninger for flere ejendomme • bestemmelser om færdsel • risikostyringsplaner for oversvømmelse fra havet 		<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse til kystbeskyt- telsesarbejder på sand- flugtsfredede arealer 		<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse til kystbe- skyttelsesforanstalt- ninger m.v. • tilladelse til anlæg mv. på søterritoriet • generelle bestemmelser om færdsel og brug (koord. m. NST og kommuner) • pålæg (fjernelse af vrag) • vilkår for sejlads med hurtigfærger (koord. m. Søfartsstyrelsen) • udpegning af risikoområder for oversvømmelse (KD/NST) • Kort over fare for oversvømmelse • Kort over risiko for oversvømmelse • VVM (bkg.) • Natura 2000-og bilag IV-vurd. (bkg.) • Miljøskade (bkg.) • Klageinstans 		<ul style="list-style-type: none"> • høring af flere myn- digheder 	<ul style="list-style-type: none"> • klage (vedr. miljø- skade) 	

Lov	Anvendelsesområde	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, energi- og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevareministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og miljøklage-nævnet	Energiklage-nævnet
Lov om afgrænsning af søterritoriet	<ul style="list-style-type: none"> • søterritoriet • ydre territoriale farvand • indre territoriale farvand 									
Lov om havne	havne til erhvervsmæssig ekspedition	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunale havne mv. 				<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse til anvendelse, udvidelse, anlæg • VVM (bkg.) • Natura 2000-og bilag IV-vurd. (bkg.) • Miljøskade (bkg.) 				

Lov	Anvendelsesområde	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, energi- og bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevareministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og miljøklage-nævnet	Energiklage-nævnet
Lov om kontinentalsoklen	kontinentalsoklen				<ul style="list-style-type: none"> • Tilladelse til efterforskning mv. af naturforekomster • Regler om sikkerhedszoner (forskrifter for sejlsads) 		<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse til fiskeri/ udforskning af havbundsorganismer 			<ul style="list-style-type: none"> • klageinstans (miljømæssige forhold)
Lov om anvendelse af Danmarks undergrund	Danmarks undergrund og kontinental-sokkelområdet			<ul style="list-style-type: none"> • høres særligt vedr. VVM-, habitatvurdering mv. 	<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse/bevilling (forundersøgelser, efterforskning/ indvinding, lagring, videnskabelige undersøgelser m.v.) • VVM, habitatvurdering mv. 					<ul style="list-style-type: none"> • klageinstans
Lov om vedvarende energi	<ul style="list-style-type: none"> • land og vand 			<ul style="list-style-type: none"> • høring 	<ul style="list-style-type: none"> • tilladelse til efterforskning, etablering og udnyttelse af VE-anlæg på havet • udpegning af havmølleområder til statsligt udbud 	<ul style="list-style-type: none"> • høring 	<ul style="list-style-type: none"> • høring 	<ul style="list-style-type: none"> • høring 		

Lov	Anvendelsesområde	Kommunal-bestyrelsen	Regionsrådet	Miljøministeriet	Klima-, Energi- og Bygningsministeriet	Transportministeriet	Fødevareministeriet	Andre myndigheder m.v.	Natur- og Miljøklage-nævnet	Energiklage-nævnet
Lov om fiskeri	ferske vande og fiskeriterrito-riet			<ul style="list-style-type: none"> • Udtalelse vedr. miljø- og naturforhold • Afgørelse vedr. miljøskade 			<ul style="list-style-type: none"> • Tilladelse til erhvervsmæssigt fiskeri, lystfiskertegn mv. • Tilladelse til havbrug • Fredningsbælter mv. • Habitatvurderinger • Undgå forringelse i N2000-områder • Aktiv forvaltning mhp.gunstig bevaringsstatus for arter 	<ul style="list-style-type: none"> • rådgivende udvalg 	<ul style="list-style-type: none"> • klage (vedr. miljøskade) 	
Lov om sikkerhed til søs								<ul style="list-style-type: none"> • Forholdsregler for sejlads. (SFS) • Godkendelse af hurtigfærger (SFS) 		

Forkortelser:

ENS: Energistyrelsen

KB: Kommunalbestyrelse

KEBMIN: Klima-, Energi- og Bygningsministeriet

MIM: Miljøministeriet

MST: Miljøstyrelsen

NST: Naturstyrelsen

NEST: NaturErhvervsstyrelsen

RR: Regionsråd

SFS: Søfartsstyrelsen

SOK: Søværnets Operative Kommando

Arbejdsnotat B

Aktuelle udfordringer for ICM og MSP: Ressourcer og aktiviteter i kystzonen og på havet

Berit C. Kaae, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, Københavns Universitet

December 2013

Aktuelle udfordringer for ICM og MSP: Ressourcer og aktiviteter i kystzonen og på havet

Dette arbejdsnotat opsummerer de ressourcer og aktiviteter, der knytter sig til kysterne og havet i Danmark, og en række af de centrale udfordringer, som bør overvejes i forbindelse med en kommende havplanlægning (MSP) og integreret kystzoneforvaltning (ICM). Notatet indgår i udredningen om aktuelle udfordringer i kystområderne og scenarier for integreret kystzoneforvaltning (se Debatoplæg).

Udredningen og notaterne er bl.a. aktualiseret af det foreslåede EU-direktiv for etablering af et 'Framework for maritime spatial planning (MSP) and integrated coastal management (ICM)'. Ifølge det fremlagte direktivforslag skal der i hvert land udarbejdes en integreret kyststrategi og fysiske planer for havet (havplaner). Målet er navnlig på basis af en økosystembaseret tilgang at lette sameksistensen og hindre konflikter mellem konkurrerende sektoraktiviteter i de marine farvande og kystzonerne.

Direktivforslaget fastlægger kun ganske overordnede minimumsrammer for integrerede kyststrategier. Der skal som minimum redegøres for eksisterende foranstaltninger og behov for yderligere tiltag, bl.a. med henblik på at sikre en integreret gennemførelse af tværsektorielle politikker, og at der tages højde for samspillet mellem land- og havbaserede aktiviteter. Det er endnu (dec. 2013) uafklaret, om direktivforslaget bliver gennemført i den fremlagte form. Der eksisterer dog allerede en henstilling fra EU om udarbejdelse af en strategi for integreret kystforvaltning i medlemsstaterne, baseret på nærmere angivne principper (2002/413/EF).

1. Ressourcer i kyst- og havområder og deres udfordringer

Danmarks 7.300 km kyster og deres baglande samt havterritoriet på ca. 103.000 km² indeholder meget væsentlige ressourcer for en række naturmæssige, økonomiske og sociale processer og aktiviteter i samfundet. Før der gives et detaljeret bud på, hvilke ressourcer der udfordres i kystzonen i dag, gives et kort rids over ressourcerne dels på land, dels på-i-og-under havet, idet integreret kystzoneforvaltning (ICM) ifølge forslaget til 'Direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystforvaltning' skal samtænke land- og vandsiden.

Som det ses af boks 1, er målene med havplanlægningen – marine spatial planning (MSP) og den integrerede kystzoneforvaltning (ICM) især at opnå og udvikle energiforsyningen inkl. den vedvarende, at fremme søtransport og -transportsikkerhed, at fremme bæredygtigt fiskeri og akvakultur, miljøbeskyttelse og -forbedringer samt sikring mod klimaændringer.

Boks 1: Målene for de fysiske planer for det maritime rum og strategierne for integreret kystzoneforvaltning

De fysiske planer for det maritime rum og strategierne for integreret kystzoneforvaltning skal bygge på en økosystembaseret tilgang, der letter sameksistensen og hindrer konflikter mellem konkurrerende sektoraktiviteter i de marine farvande og kystzonerne, og som tager sigte på at bidrage til, at:

- a) sikre EU's energiforsyning ved at fremme udviklingen af havenergikilder og nye og vedvarende former for energi, sammenkoblingen af energinet og energieffektivitet.
- b) fremme udviklingen af søtransport og tilvejebringe effektive og rentable skibsruter i hele Europa, herunder adgang til havne og transportsikkerhed.
- c) fremme en bæredygtig udvikling og vækst i fiskeri- og akvakultursektoren og fremme beskæftigelsen i fiskeriet og de dermed forbundne sektorer.
- d) sikre bevarelse, beskyttelse og forbedring af miljøet og en fornuftig og rationel udnyttelse af naturressourcerne, særlig med henblik på at opnå en god miljøtilstand, standse tabet af biodiversitet og forringelsen af økosystemtjenesterne og reducere risikoen for forurening af havmiljøet.
- e) sikre, at kyst- og havområderne er modstandsdygtige over for klimaændringer.

Kilde: EU's udkast til direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning 2013.

Direktivet er baseret på en **økosystembaseret tilgang** til MSP og ICM og dermed en sammenfattende og integreret forvaltning af menneskelige aktiviteter. Den skal være baseret på den bedste tilgængelige videnskabelige information om økosystemet og dets dynamik for herved at kunne opnå en bæredygtig anvendelse af økosystemets goder og services og bevare dets integritet. Ligeledes er anvendelsen af forsigtighedsprincippet en central del af den økosystembaserede tilgang.

Boks 2: The Ecosystem Approach

The Ecosystem Approach requires the comprehensive integrated management of human activities based on the best available scientific knowledge about the ecosystem and its dynamics, in order to identify and take action on influences which are critical to the health of marine ecosystems, thereby achieving sustainable use of ecosystem goods and services and maintenance of ecosystem integrity. The application of the precautionary principle is equally a central part of the ecosystem approach.

Source: Joint HELCOM and OSPAR Ministerial Statement on the Ecosystem Approach to the Management of Human Activities (2003)

1.1 Ressourcerne på land

Boks 3: Kystzonens anvendelse

1/3 af kystlængden:
eksisterende/planlagte byer, havne,
sommerhusområder

2/3 af kystlængden: ubebyggede
landskaber med natur, landbrug, skove

1/16 af kystlængden: diger eller
havneanlæg

Kilde: 'Vindmøller i danske farvande – En undersøgelse af de visuelle forhold ved opstilling af vindmøller på havet'. Miljø- og Energiministeriets udvalg om havbaserede vindmøller. December 1994

Ved kysten og i den 3 km brede kystnærhedszone ligger en stor del af landets byer med bolig-, erhvervs- og servicefunktioner m.m., som udgør væsentlige samfundsmæssige værdier og ressourcer. Her bor ca. 40 % af befolkningen (By- og Landskabsstyrelsen 2010). Ligeledes ligger størstedelen (ca. 96 %) af landets godt 200.000 sommerhuse kystnært og viser kysternes store rekreative ressource. Kystturismen udgør hovedparten af den danske turisme med 32,2 mio. registrerede overnatninger i 2011 (73 %), en omsætning på 33,7 mia. kr. (45 %) og en beskæftigelse på 68.523 årsværk (63 %) (VisitDenmark et al 2013).

Jordbrugsområderne i den 3 km brede kystnærhedszone udgør en væsentlig ressource for landbrug og skovbrug. Ligeledes findes en del vindressourcer i kystområderne, som er værdifuld for vindmøllesektoren og opnåelse af Danmarks klimamålsætninger om mere CO₂-neutral energiproduktion.

Kystområderne rummer store naturressourcer og er den eneste uberørte natur, vi har i Danmark. Kysterne og de lavvandede områder udgør væsentlige naturressourcer. Her findes en lang række habitater med forskellige dyre- og plantearter, og kystområderne er vigtige internationale trækfuglelokaliteter, hvor millioner af fugle hvert år passerer og fouragerer på deres vej til og fra ynglepladser i resten af Norden. Klitter (og diger) er endvidere en vigtig ressource for kystbeskyttelsen herunder som værn mod de forventede havstigninger som følge af klimaforandringerne.

Selve kysten, hvor land og hav mødes, er en meget intensivt benyttet zone. Her ligger de havneanlæg, der har vigtig funktion som bindeled mellem de havbaserede og landbaserede aktiviteter og de tilhørende byer og erhvervsfunktioner. De fleste rekreative aktiviteter foregår også netop ved selve kysten, på strande og i havet nær kysten og fordeler sig ud i vandet, afhængigt af bl.a. vanddybde og bundforhold.

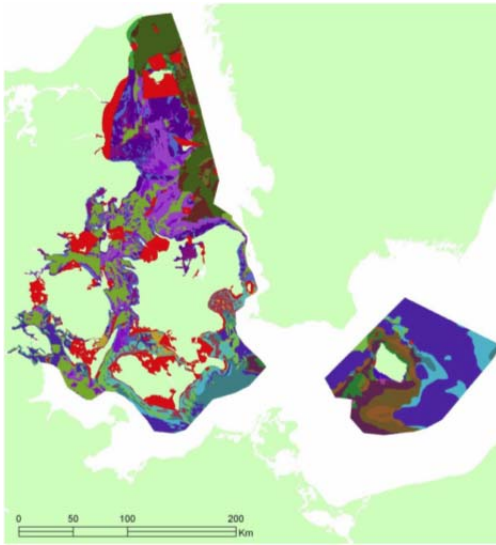
1.2 Ressourcerne på vand

Farvandene omkring Danmark udgør vigtige transportkorridorer for shipping og marin transport, der ellers skulle foregå via fx landtransport. De er vigtige for alle Østersølandene inkl. Tyskland, og Øresund er derfor et af verdens mest befærdede stræder. Transportruterne fortsætter via Kattegat og Skagerak til Nordsøen og videre ud i verden. Farvandene udgør også en vigtig oplevelsesressource bl.a. for krydstogtturismen, der er i vækst i hele Østersøområdet og dele af Nordsøen og skaber store indtægter.

Vindene på havet og i kystområder udgør en vigtig ressource for vindmøllesektoren og bidrager væsentligt til en CO₂-neutral energiproduktion og Danmarks klimamål. Havets ressourcer omfatter også bølger, der i mindre omfang udnyttes til bølgeenergianlæg og CO₂-neutral energiproduktion. Vind og bølger udnyttes også rekreativt til en række populære vind- og vandsportsaktiviteter (lystsejlads, windsurf, surf, kite surf, strandsejlads, paragliding osv.), som giver væsentlige indtægter i kystområder. Disse vindaktiviteter kan dog i visse områder have forstyrrende effekt på fuglelivet.

En række aquakulturer (havdambrug, muslinge- og skaldyrsfarme, tangfarme m.m.) i fjorde og beskyttede vande udnytter havets ressourcer til deres produktioner, men også rekreative 'havhaver' dvs. maritime nyttehaver, vinder frem. I nogle fjorde kan aquakulturanlæg reducere rekreativ adgang og virke visuelt forstyrrende.

Havbundens varierede undervandslandskab indeholder en række forskellige marine økosystemer med tilhørende arter, der er knyttet til forskellige vanddybder, temperaturer, strømforhold, salinitet og næringsstofindhold m.m., og hvoraf nogle migrerer til områder uden for danske farvande i perioder. Et sundt og balanceret marint økosystem er grundlaget for de øvrige aktiviteter på havet, og hele grundlaget for direktivforslaget for MSP og ICM er en økosystembaseret tilgang.

En kortlægning af en række habitater i de marine undervandslandskaber i den danske del af Kattegat og Østersøen (Kilde: J. Andersen 2013 fra BALANCE-projektet).

Af disse marine biologiske ressourcer er det især fisk og skaldyrarter, der udnyttes til kommercielt fiskeri, mens lystfiskeriet særligt udnytter visse fiskearter. Danske fiskefartøjer havde i 2012 en bruttoindtjening på 2,9 mia. kr. (NaturErhvervstyrelsen 2013), og hertil kommer indtægter fra forarbejdning i fiskeindustrien m.m. Lystfiskeriet yder dog også et væsentligt bidrag, idet de samlede direkte og indirekte effekter af lystfiskernes forbrug var 2,12 mia., heraf 0,42 mia. fra udenlandske lystfiskere (Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri 2010).

Ressourcerne, knyttet til selve havbunden, omfatter de sedimenter, banker, sten, rev m.m. og den materialetransport, der foregår med strøm og vind m.m., som både eroderer og føder den naturlige kystdynamik. Havbundens sedimenter er en ressource for råstofgravning og kystsikringsaktiviteter. Havbunden omfatter også marinarkæologiske og kulturhistoriske ressourcer i bl.a. de druknede morænelandskaber, hvor ca. 20.000 bopladser m.m. er blevet oversvømmet. Mange farvande, fx Øresund, har rester af hundredevis af skibsvrag, som vidner om landets afhængighed af havets ressourcer fra vikingetiden, den rige søfartshistorie og lukrative toldoprævning, til moderne tid. Det vurderes, at der er omkring 20.000 skibsvrag i danske farvande. Ligesom på landjorden skal anlægsområder under vandet først undersøges for fortidsminder ved anlæg af fx vindmølleparker, telefon- og elkabler, gasledninger, nye havne eller havneudvidelser, nye broer osv. Disse marinarkæologiske ressourcer benyttes også rekreativt af bl.a. dykkere.

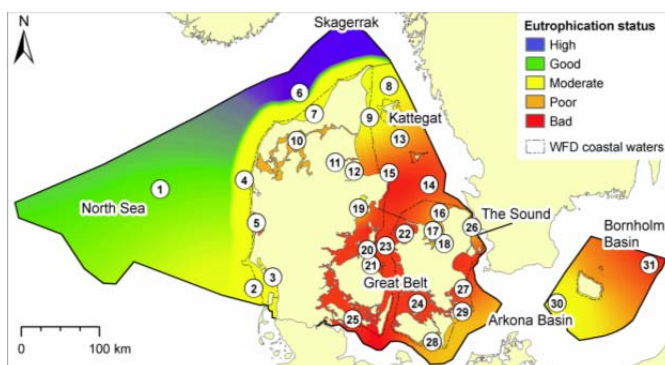
Danske farvande rummer store marinarkæologiske ressourcer (Foto: Morten Johansen, Vikingeskibsmuseet). Ligeledes rummer undergrunden vigtige olie- og gasressourcer (Foto: Katja Scharmann, Energistyrelsen).

I undergrunden under havet findes en række olie- og gasressourcer (primært i Nordsøen), der udnyttes af olie- og gasindustrien som brændstof og til energiproduktion m.m. Denne ressource er dog udfordret af begrænsede restmængder og samfundets ønsker om mindre CO₂-belastende energiformer.

Samlet set indeholder kystområder og havområder mange forskellige og betydningsfulde ressourcer: biologiske, fysisk-geografiske, landskabelige, rekreative, energimæssige bygningsmæssige og kulturmæssige ressourcer.

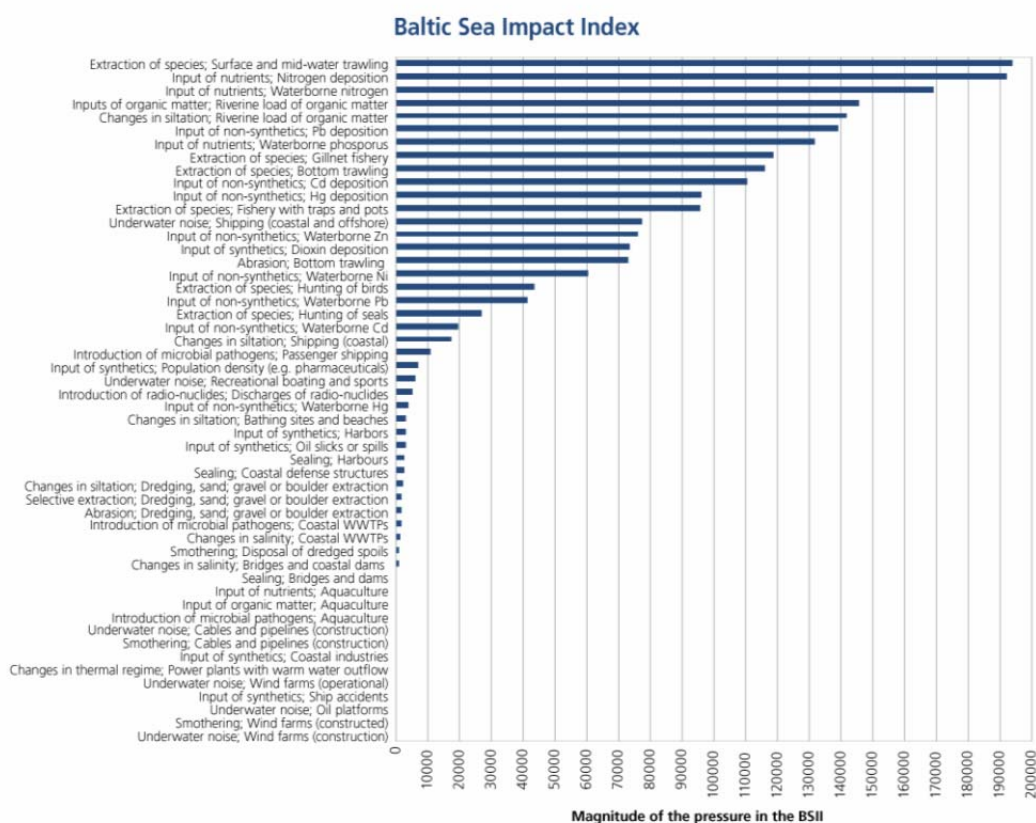
1.3 Udfordringerne vedrørende disse ressourcer

De **biologiske ressourcer** på land og i vand er udfordret af miljøpåvirkninger (næringsstoffer miljøfremmede stoffer osv.), af en vis urbanisering (boliger, erhverv, sommerhuse m.m.), der reducerer naturområderne størrelse og kvalitet, og i visse områder kan der være en mindre forstyrrende effekt fra rekreation. Fragmentering er også en udfordring, dvs. mangel på større sammenhængende naturområder på land og til havs. Ligeledes er der få biologisk rige områder uden forstyrrelser (fx havområder uden trawling).

Status for næringsstofpåvirkningen i danske farvande (Kilder: Andersen 2013 cf. Andersen et al. 2012 (in review))

På havet og i fjorde udfordres de biologiske ressourcer af kommercielt fiskeri og trawl af havbunden samt bifangster, aquakulturer, råstofgravning og klapning, mens invasive arter også i visse vandområder er en udfordring. På længere sigt udfordres de biologiske ressourcer af klimaændringer, der gradvis vil flytte rundt på økosystemernes placeringer (fx pga. havstigninger, temperaturændringer, ændringer i havets iltindhold og aciditet pga. vandets optag af CO₂). Påvirkningerne på de biologiske ressourcer er komplekse, og figuren nedenfor illustrerer de vigtigste påvirkninger i Østersøen, men kan ikke direkte overføres til andre farvande.

De primære påvirkninger af havmiljøet i Østersøen viser bl.a. at trawling, næringsstofbelastning og fiskemetoder er væsentlige faktorer. (Kilde: Andersen 2013).

De **fysisk-geografiske ressourcer** i kystområder, herunder i havet, er udfordret af klimaændringerne (voldsommere vejr, havstigninger m.m.), som vil påvirke sedimenttransporten og dermed de biologiske ressourcer. Ændringerne påvirker også kystsikringen og beskyttelse af landressourcerne.

De **landskabelige ressourcer** på land og i tilknytning til havet er udfordret af urbanisering, etablering af større tekniske anlæg (fx diger og kystsikring mhp. klimatilpasning, havneudvidelser, vindmølleparker på land og til havs, nye faste forbindelser mellem landsdele o.l.). Rekreative aktiviteter kan medføre nedslidning. De marine undervandslandskaber er kun i begrænset grad kortlagte, og det er derfor vanskeligt at vurdere udfordringerne nærmere. Fx vil klimaændringer og større tekniske anlæg kunne ændre strømforhold og sedimenttransport og dermed rammerne for de biologiske ressourcer og kystbeskyttelsen.

De **rekreative ressourcer** er udfordret af ændringer i biologiske og landskabelige ressourcer, der reducerer oplevelseskvaliteten. Ligeledes er tilgængelighed en udfordring (fx for få adgangsstier og -veje, p-plader m.m.), ligesom der for nogle aktiviteter er udfordringer pga. for få/ manglende faciliteter og kapacitet (fx for få havnepladser i lystbådehavne, lange ventetider i kajakklubber, havne for lavvandede til krydstogtskibe, for få overnatningssteder for turisme m.m.).

Jordbrugsressourcerne i kystområder er udfordret af klimapåvirkninger, som kan påvirke afgrødernes vækstvilkår. Ligeledes er klima- og kystsikringstiltag en udfordring i visse jordbrugsområder for bl.a. at sikre dyrehold og afgrøder mod oversvømmelser m.m. Urbanisering og etablering af større tekniske anlæg kan også i et vist omfang udfordre jordbrugsressourcerne, primært nær byområder.

Energiressourcerne er udfordret af, at olie- og gasressourcerne i Nordsøen har en begrænset tidshorisont, og at denne energiform ikke er i tråd med klimamålene om mindre CO₂-udledning. De alternative energiressourcer fra vind og bølger er udfordret af at kunne få gode placeringer af nye anlæg i vind- og bølgerige områder, ligesom vindmøller på land og til havs er udfordret af en vis modstand fra borgere m.fl. ud fra landskabelige og forstyrrelsessyn.

Kystområdernes **bygnings- og anlægsressourcer** (inkl. boliger, erhverv, service, sommerhuse, landbrug, veje og andre tekniske anlæg m.m.) er ligeledes udfordret af klimaændringerne og behovet for tiltag til beskyttelse mod havstigninger, øget nedbør m.m. Andre udfordringer er globaliseringen med nedgang i en række erhverv og fraflytning fra yderområder i bl.a. kystområder. Dette medfører forfald af bygninger i nogle områder og funktionsomlægninger i fx tidligere erhvervshavne m.m. i andre områder.

Kulturressourcerne er udfordret af denne fraflytning og omstrukturering, idet det kan medføre et tab af værdifulde kulturmiljøer, traditionelle erhverv og håndværk m.m. Ligeledes er de marinarkæologiske ressourcer muligvis udfordret af en begrænset kortlægning og beskyttelse (fx mod trawling). Marinarkæologerne skønner, at der i de danske farvande findes spor efter ca. 20.000 bopladser fra stenalderen og omkring 20.000 skibsvrag fra stenalderen og frem til nutiden (Vikingskibsmuseet 2013).

Modsat en række andre EU-lande har Danmark ikke formelt vedtaget et system for integreret kystzoneforvaltning (ICZM). I en EU-rapport fra 2010, der opgør medlemslandenes fremskridt inden for integreret kystzoneforvaltning (ICZM), nævnes Danmarks udfordringer især at være:

- Arealmæssig konkurrence
- Ikke-kvantificerede miljøpåvirkninger
- Kystnær eutrofiering og forurening
- Tab og ødelæggelse af habitater
- Overudnyttede fiskebestande
- Klimaforandringer inkl. oversvømmelser, erosion og stigende temperaturer
- Trængselsproblemer (carrying capacity issues)
- Ekstraktion af mineraler

2. Aktiviteter i kystområder og på havet og deres påvirkninger af kystzoneinteresserne

Havet og kysterne rummer store ressourcer for en lang række sektorer. (Foto: B. C. Kaae)

2.1 Overblik

Havets og kysternes ressourcer danner grundlag for en lang række forskellige aktiviteter på land og vand, og disse har store overlap og interaktioner (fx har alle havaktiviteterne forbindelser til anlæg på land). Af hensyn til, at ICM skal integrere planlægningen på både land og på havet (MSP), er både vand og landsektorer inkluderet i **tabel 1** nedenfor.

Ligeledes indgår de samme vand- og landsektorer i **tabel 2**, der sammenfatter hver af sektorernes hovedinteresser og de udfordringer/problemer, dette medfører i forhold til værdifulde ressourcer og de andre sektorer.

I **tabel 3** illustreres de forskellige aktiviteters udbredelse og hotspots, som især ligger, hvor hav og land mødes, hvilket tydeliggør behovet for ICM.

Tabel 1: Forskellige sektorer og deres aktiviteter og anlæg til vands og på land

Sektor	På hav/fjord	På land nær kysten
Havne	Moler, sejlrender, markeringer m.m.	Selve havneanlægget med div. funktioner (pas- og toldkontrol, lossefaciliteter, kontorer osv.)
Maritim transport & shipping	Transportkorridorer med markeringer på havet. Færger, hurtigfærger	Havneanlæg, lossefaciliteter, brændstofforsyning og service, fyrtårne, redningstjeneste, lodser
Råstofindvinding (sand og grus m.m.)	Udvindingsområder Klappladser	Havneanlæg og lossefaciliteter
Vedvarende energi (havvindmøller, bølgeenergi-anlæg m.m.)	Havvindmølleparker Bølgeenergianlæg Undervandskabler. Gunstige vindområder og bølgeområder	Servicefunktioner til anlæg og drift (både til inspektion m.m.) Energiopkobling til landanlæg Vindmøller på land
Olie- og gasudvinding	Olie- og gasfelter Undervandsrørledninger Ofte langt til havs i Nordsøen	Servicefunktioner til anlæg og drift (både, helikoptere, osv.) Opkobling af rørledninger til landanlæg
Fiskeri (kommercielt)	Fiskepladser (ofte rev og banker langt fra kysten)	Fiskerihavne, faciliteter (opbevaring, auktionshuse, transportveje osv.) Redningstjeneste o.l.
Fiskeri (rekreativt)	Fiskepladser (kystnære vande, for turbåde ofte rev og banker længere til havs)	Havne, faciliteter, udbydere og service. Redningstjeneste o.l.
Havbrug/aquakultur (fiskeopdræt, tangfarme, skaldyrsfarme osv.)	Opdrætspladser og opdrætsanlæg	Dambrug. Havn/bådebro, faciliteter, opbevaring, transportveje m.m.) Evt. besøgscenter
Naturområder (Natura 2000 (=Habitatomr. og fuglebeskyttelsesområder),	Naturbeskyttede områder Habitater for marine dyr, tang og plantearter m.m. (gydeområder,	Habitater for landdyr- og planter Rastepladser for migrerende arter (trækfugle m.m.)

Ramsar, fredninger, eks. og pot. nationalparker osv.)	opvækstområder m.m.). Områder med endemiske arter, højproduktive økosystemer, omr. m. stor biodiversitet. Migrationsruter for fisk. Forhistoriske undervandsskove. Omr. påvirket af invasive arter	Besøgs- og formidlingsfaciliteter
Videnskabelige områder	Undersøgelsesområder på havet (over/under vand)	Videnskabelige lokaliteter på land. Opbevaring af måleudstyr Havn/bådebro til båd
Jordbrug (landbrug, skovbrug m.m.)	Hav-/fjord-områder påvirket af næringsstoffer, pesticider m.m. fra landbrug og skovbrug	Div. dyrkningsområder/ græsningsområder nær kysten Dyrehold i kystzonen, type og intensitet
Landskaber	Marine undervandslandskaber og deres klassificering/ karakteristika samt bevarelse jf. metode fra Irske hav Særlige elementer: fx boblerev, stenrev m.m.	Kystlandskaber og deres klassificering/karakteristika samt bevarelse – overordnet 5 kysttyper. Særlige elementer: fx vandrekitter, klitter, klinger, klipper, uregulerede kyster/ åløb, udsigter m.m.)
Kulturarv	Marinarkæologiske lokaliteter, skibsvrag m.m.	Historiske kystbyer og havnemiljøer, historiske både, håndværk og traditioner m.m.
Militærområder	Øvelsesområder, sikkerhedszoner m.m. på havet afspærret for adgang	Havn/bådebro til fartøjer, ubåde, dykkere osv. Landanlæg og faciliteter uden adgang (radar, barakker m.m.)
Kystsikring & klimatiltag	Havområder påvirket af sandsugning/strandfordring m.m. Havområder som påvirkes af klimaændringer (fx udløb fra skybrud på land)	Oversvømmelsestruede områder, diger, høfder, sluser, sandflugtsdæmpning m.m. Områder med naturlig kystdynamik uden regulering
Rekreation (friluftsliv og turismeaktiviteter)	Kystnære vande med bl.a. gode strande. Beskyttede lave vande til fx kajak, lavvandede vindområder	Strande og natur med adgang og parkering. Feriefritidsanlæg (fx overnatningsfaciliteter og

	til fx surf. Lystfiskervande, lyst-sejladsområder, krydstogtskibsruter, turbådssejlad, vandski, vandscooter, dykkerlokaliteter, snorkelstier, havhaver m.m.	turistservice), friluftsfaciliteter som badebroer, klubhuse, lystbådehavne, toiletter m.m.) Livreddere m.m.
Byområder	Opfyldningsområder, der inddrages til byformål (fx Nordhavn) Husbåde	Eksisterende byområder + ny byudvikling af boliger, erhverv m.m. Funktionsomlægning af gl. erhvervshavne. Havnefronter med anlæg, der strækker sig ud i havet (fx bølgemuren)
Sommerhusområder	Enkelte eksempler på flydende sommerhuse (fx Bork havn)	Eksisterende sommerhusområder + ny sommerhuseudvikling i kystnærhedszonen.
Infrastruktur (transportanlæg, tekniske anlæg, kommunikation m.m.)	Broer og tunneller over/under have, fjorde og bæltter. Landingssteder for søfly. Undersøiske kabler og rør m.m.	Veje, jernbaner, metro, lufthavne, højspændingsledninger, mobilmaster osv.
Miljøkvalitet (fx miljøfarlige stoffer, affald, oliespild, lugtgener m.m.)	Vandkvaliteten i forskellige havområder/lokaliteter Badevandskvalitet Områder påvirket af udsivning af miljøfarlige stoffer. Findes der områder med dumpet affald i danske farvande?	Udledninger fra diverse kilder til havmiljøet (spildevand, afstrømning fra landbrug m.m.) Rensningsanlæg. Affaldsdepoter i kystzonen. Områder påvirket af lugtgener

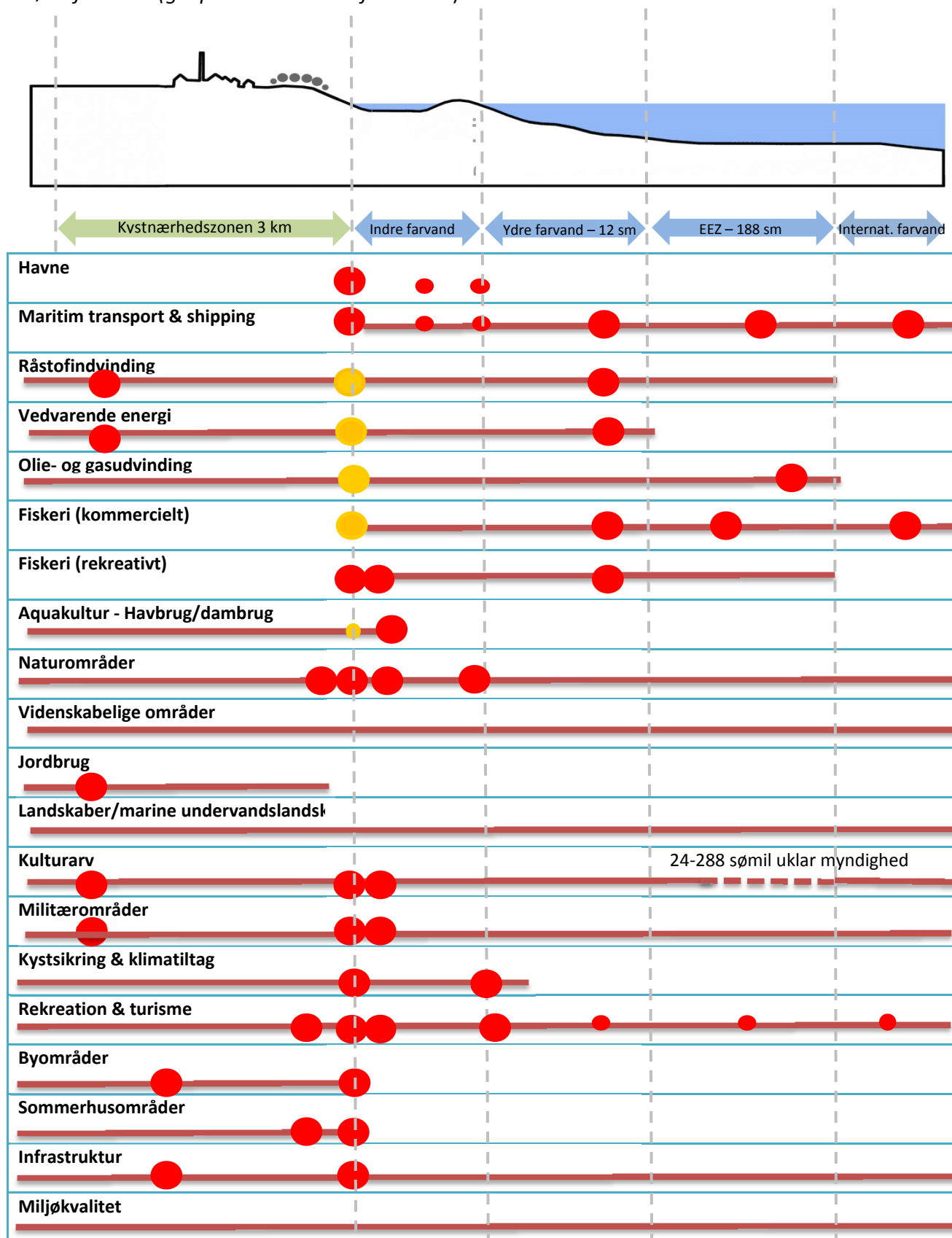
Tabel 2: Forskellige sektors interesser og udfordringer/problemer

Sektor	Interesser	Udfordringer/problemer
Havne	Rentabel havnedrift Sikkerhed og grænsekontrol m.m.	Tilsanding af havnebassiner, miljøfremmede stoffer i bundlag
Maritim transport & shipping	Effektive havnefaciliteter Høj tilgængelighed til øvrige transportnet på land. Sikkerhed	Emissioner Invasive arter via ballasttanke
Råstofindvinding (sand og grus m.m.)	Adgang til land- og marine ressourcer og klappladser	Opgravning/klapning forstyrrer habitater
Vedvarende energi (havvindmøller, bølgeenergi-anlæg m.m.)	Effektiv og rentabel energiproduktion og transmission. Opførelse af nye anlæg og nå mål om mere vedvarende energi. Identificere potentiale områder med gode vindforhold/bølge- forhold til fremtidige anlæg	Borgermodstand mod opførelse af anlæg for tæt på land eller i visse landområder
Olie- og gasudvinding	Effektiv og rentabel udvinding af olie og gas samt transport til landanlæg Adgang til nye felter med potential for olie/gas udvinding	Konventionel energiteknologi med CO2 belastning af miljøet Ressourcerne har begrænset udvindingshorisont – løber tør Udslip af olie/gas kan forurene havmiljøet og habitater
Fiskeri (kommercielt)	Rentabelt fiskeri. Adgang til gode fiskepladser med mange fisk. Effektive havnefaciliteter, videre transport og gode afsætningsmuligheder Sikkerhed/redningstjeneste	Opnå bæredygtig balance mellem fiskekvoter og bestande Undgå bifangster og for små fisk Artsflytning pga. klimaændringer Store investeringer i fiskeflåden som skal forrentes

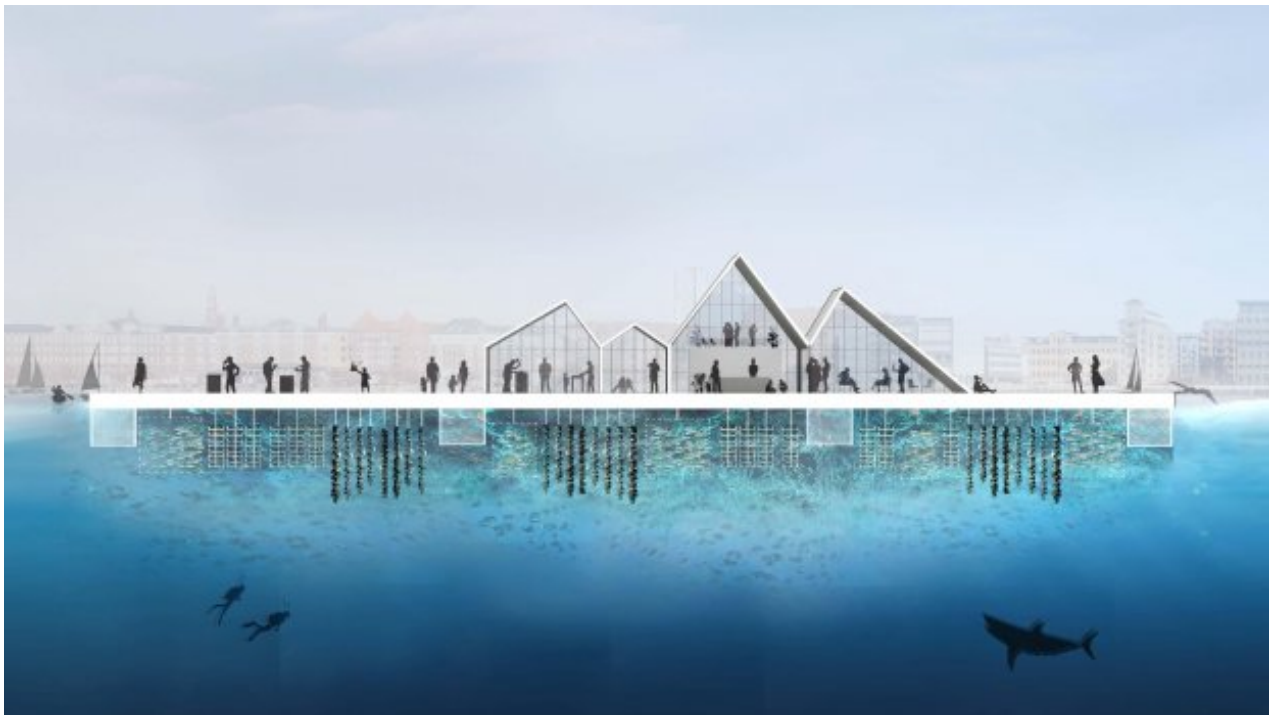
Fiskeri (rekreativt)	Gode fiskesteder nær kysten Udbud af lystfisketure på havet	Sæsonbetonet
Havbrug/aquakultur (fiskeopdræt, tangfarme, skaldyrsfarme osv.)	Rentabelt opdræt af fisk/ muslinger/skaldyr i fjorde og beskyttede vande. Gode afsætningsmuligheder	Reducerer rekreativ tilgængelighed + æstetik Påvirkning på naturlige dyreliv (?)
Naturområder (Natura 2000 (= Habitatomr. og fuglebeskyttelsesområder), Ramsar, fredninger, eks. og pot. nationalparker osv.)	Bevare uberørte kysters naturlige dynamik samt oprindelige natur Bevare marine habitater og landhabitater: biodiversitet, truede arter, yngleområder, op- vækstområder, migrationsruter Formidling og undervisning	Fragmentering – for få større og sammenhængende naturområder Få marine beskyttede områder Pres på natur fra andre sektorer fx eutrofiering
Videnskabelige områder	Adgang til videnskabeligt vigtige undersøgelsesområder i havmiljøet og på land	Forstyrrelser af målinger pga. vind/vejr eller andre sektorer aktiviteter
Jordbrug (landbrug, skovbrug m.m.)	Rentabelt landbrugs- og skov- brugsproduktion i kystområder. Bidrage til naturpleje (fx græsning)	Tilførsel af næringsstoffer og sprøjterester til marine miljø Iltsvind m.m. Sikre kontinuerlig pleje af halvkulturer
Landskaber	Bevare landskabelige karakter Bevare marine undervands- landskaber	Marine undervandslandskaber ikke kortlagt detaljeret i DK
Kulturarv	Bevare kystkulturen – kystbyer traditioner, håndværk m.m. Søfartshistorien og havets store betydning for landets udvikling. Arkæologiske interesser over og under vand	Er de marinarkæologiske interesser kortlagt? Uklarhed om myndighed vedr. fund fra 24-288 sømil. I internat. farvand fælles UNESCO regler
Militærområder	Fortsat adgang/ejerskab til øvelsesterræner på land og under vand. Sikkerhed og afspærring for uvedkommende	Øvelser kan forstyrre rekreation (højsæson) og dyrelivet (træk- og ynglesæsoner)

Kystsikring og klimatiltag	Beskytte kysterne mod erosion, stormfloder, oversvømmelse m.m. Tilpasninger til klimaændringer (byer, sommerhusområder, landbrugsområder m.m.)	Stigende vandstand og voldsommere vejr pga. klimaændringer Balance ml. naturlige kyster og behov for beskyttelse mod havet
Rekreation (friluftsliv og turismeaktiviteter)	Tilgængelighed til kyster og natur. Rentabel turisme og ønsker om sæsonudvidelse via øget udbud. Attraktive overnatningsfaciliteter og service. Udvidelsesmuligheder Gode rekreative faciliteter, stier og oplevelsesmuligheder Formidlingsfaciliteter Badesikkerhed	Tilgængelighed et problem langs en del kyster. Øget rekreativt pres og nye typer aktiviteter Konflikter mellem aktiviteter internt. Slid på naturen. Manglende samlet kortlægning af turisme- og friluftslivets infrastruktur vanskeliggør synlighed ift. planlægning Turisters ukendskab til havet
Byområder	Bevare byens kvaliteter og livsgrundlag. Mulighed for byudvikling til boliger, erhverv og service m.m.	Stigende oversvømmelsesrisiko i visse områder pga. klimaforandr. Fraflytning fra mange små kystbyer. Forfald af bygninger og tømning af erhvervsfunktioner
Sommerhusområder	Bevare sommerhusområdernes attraktive karakter. Udbygning af nye sommerhusområder. Udlejningsindtægter	Kysterosion, oversvømmelser i visse områder, nedslidning. Blokerer nogle steder for off. tilgængelighed til kysten
Infrastruktur (transportanlæg, tekniske anlæg, kommunikation m.m.)	Sikre hurtig transport af folk, gods, energi og data m.m. Sikkerhed og vedligehold af eks. anlæg. Opgradering og nyanlæg af bedre infrastruktur	Emissioner fra transport Påvirkning på natur og habitater (fragmentering, arealforbrug ved nyanlæg, støj, påkørsler af dyr) Barriereeffekt for mennesker/dyr af store trafikanlæg
Miljøkvalitet (fx miljøfarlige stoffer, affald, oliespild, lugtgener m.m.)	Sikre rent havmiljø og landmiljø Høj badevandskvalitet	Forurening fra næringsstoffer, kemiske stoffer, oliespild m.m. Udsivning og ophobning fra tidligere tiders aktiviteter

Tabel 3: Forskellige sektorer og deres primære udbredelse (streg) og hotspots (rød prik) samt vigtig støttefunktion (gul prik – især havnefaciliteter)

2.2 Nye udfordringer på søterritoriet i fremtiden

Maritime nyttehaver er et eksempel på nye aktiviteter på søterritoriet ((Kilde: www.b.dk/mad/oesters-i-koebenhavns-havn). Illustrationen er udarbejdet af Tegnestuen EFFEKT)

Kysterne og søterritoriet er en arena, hvor nye aktiviteter og interesser løbende dukker op. Et eksempel er tangfarme og maritime nyttehaver. Det gælder også nye rekreative aktiviteter som hoppepuder på vand, nye sportsaktiviteter, søflyvepladser og flydende sommerhuse – og nye ting som amfibiekøretøjer, undervands-overnatningsanlæg m.m. må forventes i de kommende år. Også udlægning af kunstige stenrev og vrage (bl.a. til habitatforbedring og dykning) og anlæg af flere snorkelstier er nyere tendenser. De tekniske anlæg øges med nye faste forbindelser, nye havvindmølleparker m.m., men også varme anlæg, flydende lagring, kabelbaner, reklameskilte m.m. udgør en udfordring på søterritoriet (Storm Henriksen 2013).

2.3 Diskussion og konklusion

Direktivforslaget om MSP og ICM bunder i en intensiv og ukoordineret udnyttelse af kyst- og havområderne mange steder i EU og et ønske om, at den fremtidige vækst foregår ud fra en økosystembaseret tilgang til planlægningen. Samtidig er det en forpligtigelse med offentlig inddragelse i denne planlægning, idet interessentinddragelse vægtes højt. Også indsamling af de bedste tilgængelige data og udveksling af oplysninger samt samarbejde med de øvrige medlemsstater er en forpligtigelse (Westergaard 2013).

Ifølge Westergaard (2013) er der mulige gevinster ved implementering af MSP og ICM. Det gælder bl.a. lavere transaktionsomkostninger og øget investeringssikkerhed, en bedre udnyttelse af havarealerne og bedre fokus på vekselvirkningerne mellem land og vand, lavere koordinationsomkostninger for offentlige myndigheder, bedre og mere integrerede data og

oplysninger. Ligeledes kan MSP og ICM nedbringe miljøbelastningen gennem bedre planlægning af menneskelige aktiviteter i kyst- og havområder, bidrage til øget inddragelse af befolkningen og interessenter og et forbedret politisk samarbejds-klima vedrørende de havbaserede aktiviteter.

Som det kort er sammenfattet i dette notat, er de danske kystområder, hav og fjorde meget ressourcerige og danner grundlag for en lang række sektors aktiviteter. De er samtidig vigtige steder for biologisk mangfoldighed, bosætning og rekreative aktiviteter m.m. Især selve kysten har mange aktiviteter og interesser, og det er netop her den eksisterende planlægning på land og den kommende planlægning på havet mødes, så det er vigtigt, at den integrerede kystforvaltning bidrager til, at havplaner og landplaner samtænkes.

Direktivforslaget er relativt vagt formuleret med minimale krav til bl.a. hvilke sektorer, der skal med i MSP og ICM (jf. boks 4, 5 og 6 nedenfor). Danmark har en lang, veludviklet planlægnings-tradition på land. Men hvis planlægningen på og ved havet skal have en tilsvarende høj kvalitet, vil det være relevant at inddrage alle de berørte sektorer i denne planlægning. Eller alternativt spørge: hvem skal udelades? Direktivforslaget omfatter blot minimumskravene, men det er op til medlemslandene selv at inkludere flere sektorer, hvis de finder det relevant.

Ifølge direktivforslaget er der en række fælles minimumskrav til MSP og ICM (boks 4), som især vedrører koordinering og integration indbyrdes og med nabolande samt en revision hvert 6. år. Der er ikke umiddelbart noget, som sikrer, at revisionerne foregår samtidigt i medlemslandene, hvilket ville være hensigtsmæssigt af hensyn til det grænseoverskridende samarbejde (men det ligger muligvis i vedtagelsestidspunktet for direktivforslaget).

Boks 4: Fælles minimumskrav til de fysiske planer for det maritime rum og strategierne for integreret kystzoneforvaltning

1. De fysiske planer for det maritime rum og strategierne for integreret kystzoneforvaltning skal indeholde de operationelle etaper, der skal gennemføres for at nå målene i artikel 5, idet der tages hensyn til alle de relevante aktiviteter og foranstaltninger, der finder anvendelse på dem.
2. Planerne og strategierne skal som et minimum:
 - a) koordineres indbyrdes, hvis de ikke allerede er integreret med hinanden.
 - b) sikre et effektivt grænseoverskridende samarbejde medlemsstaterne imellem og mellem de nationale myndigheder og de interessenter, der er berørt af de relevante sektorpolitikker.
 - c) identificere planernes og strategiernes grænseoverskridende virkninger på de marine farvande og kystzoner, der henhører under tredjelands højhedsområde eller jurisdiktion i samme havregion eller subregion og berørte kystzoner, og håndtere disse virkninger i samarbejde med disse landes ansvarlige myndigheder, jf. artikel 12 og 13.
3. Planerne og strategierne skal mindst tages op til revision hvert 6. år.

Kilde: EU's udkast til direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning 2013.

Direktivforslaget har en række minimumskrav i forhold til MSP (boks 5), som indeholder dels en kortlægning, men også peger på, hvilke aktiviteter der skal med. Her ligger vægten på energianlæg, olie- og gasudvinding, skibsruter, undersøiske rør og kabler, fiskepladser, havbrug og naturbeskyttede områder, men ikke fx det samlede marine økosystem uden for beskyttelsesområder. Alle de øvrige sektorer, der benytter havet (jf. skemaer), er udeladt. Det gælder fx bl.a. friluftsliv og turisme, mens det er uklart, om fiskepladser også omfatter det

rekreative fiskeri. Havne nævnes ikke, ligesom anden råstofindvinding, militærområder, infrastruktur som fx broer og tunneller, marinarkæologi, videnskabelige områder, marine undervandslandskaber og miljøkvalitet ikke er sektorer, der indgår.

Boks 5: Specifikke minimumskrav til de fysiske planer for det maritime rum

1. De fysiske planer for det maritime rum skal som et minimum indeholde en kortlægning af de marine farvande, som fastlægger den faktiske og potentielle rumlige og tidsmæssige fordeling af alle relevante maritime aktiviteter med henblik på at nå målene i artikel 5.
2. Ved udarbejdelsen af de fysiske planer for det maritime rum skal medlemsstaterne mindst tage følgende aktiviteter i betragtning:
 - a) anlæg til udvinding af energi og produktion af vedvarende energi
 - b) anlæg til udvinding af olie og gas og infrastrukturer i forbindelse hermed
 - c) skibsruter
 - d) undersøiske kabel- og rørforbindelser
 - e) fiskepladser
 - f) havbrug
 - g) naturbeskyttelsesområder

Kilde: EU's udkast til direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning 2013.

Som det ses, er der i minimumskravene til ICM (boks 6) ikke nævnt fx hele bosætningen, byfunktionerne og sommerhusområder ved kysterne, mens landbrug og industri nævnes. Friluftsliv og turisme er ikke med, ligesom kulturressourcer og militærområder ikke nævnes. Videnskabelige områder og miljøkvalitet går eventuelt ind under punkt e, men det er uklart, hvad fx grøn infrastruktur betyder.

Boks 6: Specifikke minimumskrav til strategierne for integreret kystzoneforvaltning

1. Strategierne for integreret kystzoneforvaltning skal som et minimum indeholde en liste over eksisterende foranstaltninger, der anvendes på kystzoner, og en analyse af, om der er behov for yderligere tiltag for at nå målene i artikel 5. Der skal i forbindelse med disse strategier fastlægges en integreret gennemførelse af de tværsektorielle politikker, og der skal tages højde for samspillet mellem land- og havbaserede aktiviteter.
2. Ved udarbejdelsen af strategierne for integreret kystzoneforvaltning skal medlemsstaterne mindst tage følgende aktiviteter i betragtning:
 - a) udnyttelsen af specifikke naturressourcer, herunder anlæg til udvinding af energi og produktion af vedvarende energi
 - b) udviklingen af infrastruktur, energifaciliteter, transport, havne, maritime anlæg og andre strukturer, også grøn infrastruktur
 - c) landbrug og industri
 - d) fiskeri og akvakultur
 - e) bevarelse, genopretning og forvaltning af kystøkosystemer, økosystemtjenester og naturen, kystlandskaber og øer
 - f) afbødning af og tilpasning til klimaændringerne.

Kilde: EU's udkast til direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning 2013.

Som det fremgår af **tabel 4**, er det ifølge minimumskravene fra udkastet til direktivet kun ganske få sektorer, der er omfattet af minimumskravene til MSP, og inden for hver sektor er det ikke alt, der tages med – eksempelvis indgår kun beskyttede naturområder. Den fysiske planlægning på land er ret omfattende og dækker som udgangspunkt alle sektorer på land. I minimumskravene til

ICM, der udgør den integrerende funktion mellem land- og vandplanlægningen, er der lidt mere med, men der er fortsat mange sektorer, der falder ud.

Tabel 4: Minimumskravene til, hvilke sektorer der indgår i forslaget til EU direktiv om MSP og ICM (Baseret på direktivudkastet fra marts 2013).

Sektor	MSP minimum	ICM minimum	KMP/RR planer
Havne	Anlæg ifbm energiproduktion + olie/gasudvinding	Havne	På land
Maritim transport & shipping	Skibsruter	Transport	Landtransport
Råstofindvinding (sand og grus m.m.)			På land
Vedvarende energi (havvindmøller, bølgeenergi)	Anlæg til udvinding & energiproduktion	Anlæg til udvinding & energiproduktion	På land
Olie- og gasudvinding	Anlæg til udvinding & energiproduktion	Anlæg til udvinding & energiproduktion	På land (fx skifergas)
Fiskeri (kommercielt)	Fiskepladser	Fiskeri	
Fiskeri (rekreativt)			Fra land
Havbrug/ <u>Aquakultur</u>	Havbrug	<u>Aquakultur</u>	Dambrug og havbrug < 1 sømil
Naturområder	Kun beskyttede naturområder	Bevarelse, genopretning og forvaltning af kystøkosystemer, økosystemtjenester og naturen	På land
Videnskabelige områder			
Jordbrug (landbrug, skovbrug m.m.)		Kun landbrug	På land
Landskaber		Kystlandskaber og øer	På land
Kulturarv			På land
Militærområder			På land
Kystsikring & klimatiltag		Afbødning og tilpasning til klimaændringer	På land
Rekreation (friluftsliv og turismeaktiviteter)		Kun grøn infrastruktur	På land
Byområder		Industri	På land
Sommerhusområder			På land
<u>Infrastruktur (Transportanlæg, tekniske anlæg, kommunikation m.m.)</u>	Undersøiske kabel- og rørledninger	Infrastruktur Maritime anlæg og andre strukturer	På land
Miljøkvalitet (fx miljøfarlige stoffer, affald, oliespild, lugtgener m.m.)			På land

Vore nabolande er længere fremme med deres planlægning på havet og har valgt ret brede tilgange, hvor flere sektorer inddrages, og erfaringer herfra kan bidrage til en præcisering af den danske tilgang til MSP og ICM. Et effektivt grænseoverskridende samarbejde imellem medlemsstaterne er jo en del af de fælles krav til MSP og ICM (jf. boks 4).

Integreret kystzoneforvaltning er ikke noget nyt fænomen uden for Danmark, og der er bl.a. udarbejdet 8 principper for god ICZM (European Commission 2011), som kan inspirere den danske planlægning (jf. boks 7 nedenfor):

Boks 7: Eight Principles of Good ICZM

- **Principle 1:** A broad overall perspective (thematic and geographic) which will take into account the interdependence and disparity of natural systems and human activities with an impact on coastal areas.
- **Principle 2:** A long-term perspective which will take into account the precautionary principle and the needs of present and future generations.
- **Principle 3:** Adaptive management during a gradual process which will facilitate adjustment as problems and knowledge develop. This implies the need for a sound scientific basis concerning the evolution of the coastal zone.
- **Principle 4:** Local specificity and the great diversity of European coastal zones, which will make it possible to respond to their practical needs with specific solutions and flexible measures.
- **Principle 5:** Working with natural processes and respecting the carrying capacity of ecosystems, which will make human activities more environmentally friendly, socially responsible, and economically sound in the long run.
- **Principle 6:** Involving all the parties concerned (economic and social partners, the organisations representing coastal zone residents, non-governmental organisations and the business sector) in the management process, for example by means of agreements and based on shared responsibility.
- **Principle 7:** Support and involvement of relevant administrative bodies at national, regional and local level between which appropriate links should be established or maintained with the aim of improved coordination of the various existing policies. Partnership with and between regional and local authorities should apply when appropriate.
- **Principle 8:** Use of a combination of instruments designed to facilitate coherence between sectoral policy objectives and coherence between planning and management.

3. Konklusioner

Danmark har med sine 7.300 km kyster og store havområder mange vigtige ressourcer knyttet til havet og kystzonen. Ligeledes er der mange forskellige sektorer, der har aktiviteter og interesser på havet og/eller i kystzonen, mens alle havaktiviteterne har en tilknytning på land – ofte gennem havneanlæg.

Etablering af MSP og ICM er en ny udfordring for danske planlægningsmyndigheder. Her kan koordinering og inspiration fra de 8 principper for god ICZM og fra planlægningen i nabolande med tilstødende havområder bidrage til en mere ensartet tilgang. Den opfylder ikke kun de minimale krav fra EU, men udvikler en havplanlægning, der kvalitetsmæssigt er som den på land, og hvor ICM sikrer en god integration mellem land- og havplanlægningen.

Denne MSP og ICM planlægning kunne blive styrket gennem følgende:

En **helhedsorienteret** tilgang, hvor alle relevante sektorer inddrages i MSP og ICM – ikke blot dem som nævnes i direktivudkastets minimumskrav. Dvs. et helhedsorienteret samspil mellem alle interessenter på søterritoriet og i kystzonen.

Borgerinddragelse – ligesom for landplanlægningen er der i MSP og ICM krav om en bred inddragelse af borgere og interessenter i planprocesserne.

Multifunktionalitet – søge at sikre en flersidig anvendelse af hav- og kystområder, hvor dette er muligt og ellers anvende geografisk eller tidsmæssig zonerings af særligt belastende aktiviteter.

Økosystembaseret tilgang, der sikrer, at aktiviteterne og nye projekter foregår i respekt for miljøet og bæredygtig udnyttelse af søterritoriets og kystzonens ressourcer.

Sikre et **godt videnskabeligt grundlag**, hvor data og kortlægning er til stede for alle sektorer for både nuværende og fremtidig aktiviteter. Sikre kompatibilitet i data og opdateringer, når nye data fremkommer. Sikre kortlægning af eventuelle ikke-kortlagte sektorer. Datakoordinering med nabolande.

Fleksibilitet i planlægningen i forhold til forandringer – når fx økosystemerne flytter sig/ændres pga. fx klimaændringer, inddrages dette i planlægningen og kortlægningen.

Vækstmuligheder så der er plads til at afprøve nye idéer, ligesom innovation og skabelse af arbejdspladser bør prioriteres højt, idet mange kystområder er præget af nedgang i traditionelle erhverv.

Hensyn til den nuværende anvendelse i den fremtidige planlægning og forvaltning – dvs. den eksisterende brug af et område skal inddrages i vurderingen af den fremadrettede.

International koordinering med nabolande med tilstødende havterritorier og gerne en sammenlignelig metode og tilgang, som muliggør kortlægninger på tværs af grænserne på søterritoriet og samtænker planlægningen.

Indikatorer for en række nøgleparametre i havmiljøet og kystområderne, så man løbende får opdaterede data til brug for planlægningen. Indikatorerne bør omfatte alle sektorerne, ikke kun de økosystemorienterede.

Kilder

Andersen, J. (2013) Hvad er udfordringerne i MSPD og hvad med økosystem-baseret forvaltning? Oplæg på temadag om fremtidens planlægning og arealanvendelse af havet 26.09. 2013.

Anker, H.T., Nellemann, V. og Sverdrup-Jensen, S. (1999) Integreret kystzoneforvaltning i Danmark – Konklusioner og perspektiver. Udarbejdet af Forskningscentret for Skov & Landskab og Institut for Fiskeriforvaltning & Kystsamfundsudvikling for Miljø- og Energiministeriet, Landsplanafdelingen, april 1999.

Anker, Helle Tegner (2013) Aktuelle udfordringer - Myndighedsstruktur og lovgivning i kystzonen – opdatering 2013. Baggrundsnotat A, december 2013. Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, KU.

By- og Landskabsstyrelsen (2010) Inspiration til planlægning i kystnærhedszonen
Eksempelsamling. Miljøministeriet. Link:
<http://www2.blst.dk/Publikationer/haraldsgade/Endeligudgave.pdf>

Ehler C., Douvère, F. (2009). Marine spatial planning: A step-by-step approach toward ecosystem-based management. Intergovernmental Oceanographic Commission and Man and the Biosphere Programme. IOC Manual and Guides (pdf, 9.14 MB), No. 53, IOCAM Dossier No. 6, Paris, UNESCO.

Europakommissionen (2013) Forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om rammerne for maritime fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning. COM (2013) 133 final.

European Commission (2013) A European Maritime Day on sustainable maritime tourism and connectivity. (Kilde: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-442_en.htm).

European Commission _ DG Environment (2011) Analysis of Member States progress reports on Integrated Coastal Zone Management (ICZM) – Final Report.

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri (2010) Lystfiskeri i Danmark – Hvem? Hvor meget? Hvordan?

NaturErhvervstyrelsen (2013) Fiskeristatistisk Årbog 2012. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og fiskeri.

Nellemann, V. og Anker, H.T. (2013) Aktuelle udfordringer – Scenarier for Integreret kystzoneforvaltning – et debatoplæg. Institutterne for Geovidenskab og Naturforvaltning samt Fødevarer- og Ressourceøkonomi, KU, december 2013.

Storm Henriksen, L. (2013) Behovet for MSP - aktiviteter på søterritoriet nu og i fremtiden. Oplæg på temadag om fremtidens planlægning og arealanvendelse af havet 26.09. 2013.

VisitDenmark, Dansk Erhverv og Dansk Center for Kystturisme (2013) Fakta om dansk kystturisme - Dansk kystturisme og dens betydning for dansk økonomi, vækst og beskæftigelse. Link:
<http://www.ckt.dk/analyser/fakta-om-dansk-kystturisme>

Westergaard, L. (2013) Kommissionens forslag til direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning – indhold og de fremtidige muligheder for planlægning på havet. Oplæg på temadag om fremtidens planlægning og arealanvendelse af havet 26.09. 2013.

Debatoplæg

Aktuelle udfordringer: Scenarier for Integreret kystzoneforvaltning – et debatoplæg

Vibeke Nellemann, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, og Helle Tegner Anker, Institut for Fødevarer- og Ressourceøkonomi, begge Københavns Universitet

December 2013

Aktuelle udfordringer: Scenarier for integreret kystzoneforvaltning – et debatoplæg

Dette notat lægger op til en debat om integrationsfremmende tiltag i kystområderne, herunder scenarier for integreret kystzoneforvaltning.

Debatoplægget er bl.a. aktualiseret af det foreslåede EU-direktiv *om rammerne for maritim fysisk planlægning (MSP) og integreret kystzoneforvaltning (ICM)*. Ifølge det fremlagte direktivforslag (2013) skal der i hvert land udarbejdes en integreret kystzonestrategi og fysiske planer for havet (havplaner). Målet er navnlig på basis af en økosystembaseret tilgang at lette sameksistensen og hindre konflikter mellem konkurrerende sektoraktiviteter i de marine farvande og kystzonerne. Direktivforslaget fastlægger kun ganske overordnede minimumsrammer for integrerede kystzonestrategier. Der skal som minimum redegøres for eksisterende foranstaltninger og behov for yderligere tiltag, bl.a. med henblik på at sikre en integreret gennemførelse af tværsektorielle politikker, og at der tages højde for samspillet mellem land- og havbaserede aktiviteter. Det er endnu uafklaret, om direktivforslaget bliver gennemført i den fremlagte form. Der eksisterer dog allerede en henstilling fra EU om udarbejdelse af en strategi for integreret kystzoneforvaltning i medlemsstaterne, baseret på nærmere angivne principper (2002/413/EF).

Som grundlag for udarbejdelse af dette debatoplæg er der i efteråret 2013 foretaget en foreløbig opdatering vedrørende myndigheder og lovgivning i kystzonen, baseret på projektet 'Integreret kystzoneforvaltning', udarbejdet for Miljø- og Energiministeriet og opsamlet i rapporten 'Integreret kystzoneforvaltning i Danmark, Konklusioner og perspektiver', april 1999. Herudover er der nu gennemført en foreløbig analyse af ressourcer og aktiviteter i kystzonen og på havet.

I debatoplægget skitseres de aktuelle udfordringer for integreret kystzoneforvaltning og mulige integrerende tiltag med fokus på de reguleringsmæssige og administrative rammer. I tilknytning hertil opstilles tre scenarier. O-scenariet udtrykker status quo i forhold til de nuværende reguleringsmæssige og administrative rammer, mens 1- og 2-scenariet skitserer to mulige alternative fremtidsscenarier som oplæg til debat om virkemidler til at opnå en mere integreret kystzoneforvaltning.

1. Vigtige begreber

Kystzonen: Kystnære land- og vandområder med indbyrdes påvirkning, her defineret som 3 km ind i land (= 'kystnærhedszonen') samt maks. 12 sømil ud på havet (søværts basislinjen).

Integreret kystzoneforvaltning (ICM): Værktøjer til integreret forvaltning af alle politiske procedurer, der berører kystzonen, og som har til formål at styre og koordinere samspillet mellem land- og havbaserede aktiviteter i kystzonen med henblik på en bæredygtig udvikling af kyst- og havområderne. ICM skal sikre sammenhæng på tværs af sektorerne mellem de forskellige forvaltnings- og udviklingsbeslutninger.¹

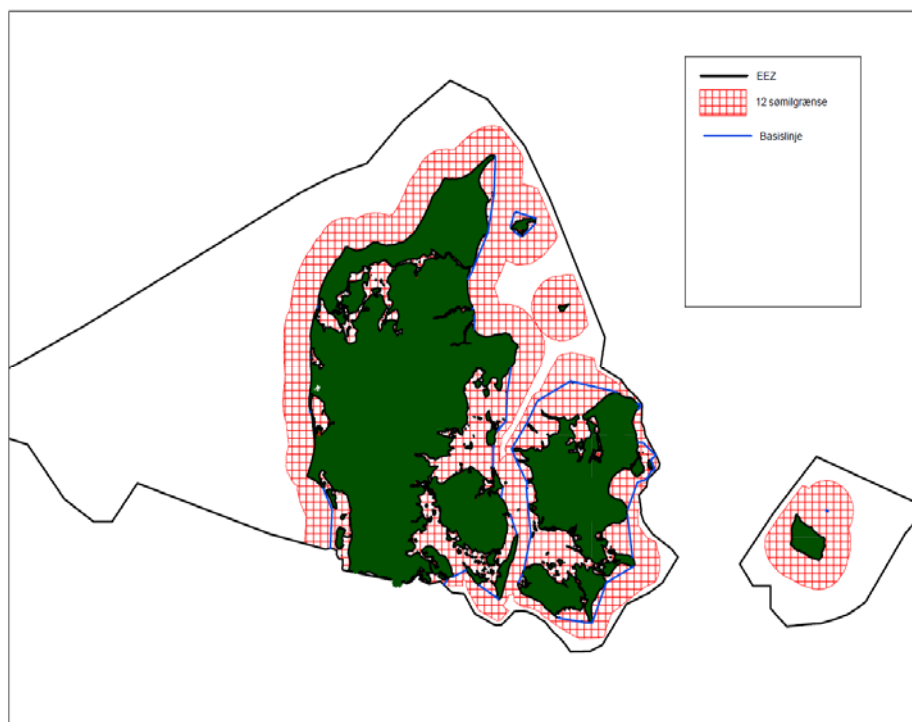
Integrationsaspekter: Sammenhæng og helhed mellem hhv. reguleringsmidler, land- og vandområder, sektorer (interesser og aktiviteter), myndighedsniveauer og borgere.

Basislinjen: Oftest sammenfaldende med kystlinjen, men hvor der er særlige naturforhold, som fx på hele østsiden af Jylland med mange øer og rev, er basislinjen defineret længere ude, så den bl.a. tager øer og rev med i de *Indre farvande*.

Indre og ydre territorialfarvande = Søterritoriet: Fra basislinjen og 12 sømil ud i havet (tillagt bredden af eventuelt indre farvand på landsiden af basislinjen).

EEZ: 'Eksklusiv økonomisk zone': Fra 12 sømil og ud til 200 sømil, dvs. en bredde på 180 sømil.

Kort over de danske farvande med div. linjer og afgrænsninger. Naturstyrelsen 2013

¹Definition af ICM iht. EU's forslag til direktiv om maritim fysisk planlægning og integreret kystzoneforvaltning.

2. Aktuelle udfordringer

Herunder er vist en skematisk oversigt over de aktuelle udfordringer for en integreret kystzoneforvaltning og en opstilling af mulige integrerende tiltag for at tackle disse udfordringer.

Aktuelle udfordringer for integreret kystzoneforvaltning	Mulige integrerende tiltag
<p>1. Reguleringsmidler</p> <ul style="list-style-type: none"> • Der er et meget stort antal regulerings- eller virkemidler i spil i kystzonen • Der er en forskellig anvendelse af virkemidler på tværs af land-vand og på tværs af sektorområder • Følgende hovedtemaer anses som særligt centrale for ICM: <ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Planlægning og processer</i> – mange forskellige former for planlægning er i spil <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sammenfattende/koordinerende planlægning findes på land (kommuneplanen), men endnu ikke på vand ▪ Sektorplanlægning er fremherskende på vand, men ses også (i øget omfang) på land ▪ Ikke klar/ensartet/koordineret afgrænsning af planlægningskompetencer i "kystzonen" ○ <i>Miljøkonsekvensvurderinger</i> – for såvel planer/programmer som projekter er et egnet middel til integrering af miljøhensyn (og inddragelse af offentlighed mv.) <ul style="list-style-type: none"> ▪ VVM-procedurer på land og vand varierer (planlov på land v. sektorlove på hav) ▪ SMV kan overses, især for sektorplaner og ulovfæstede planer/programmer ○ <i>Enkelt-sagsbehandling</i> – mange forskellige tilladelses-, dispensations-, godkendelsesordninger både på land og vand <ul style="list-style-type: none"> ▪ Koordinationsproblemer? 	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre overblik over myndigheder og kompetencer • På sigt søge 'oprydning'/forenkling i videst muligt omfang (akut fx ift. oversvømmelse-/klimatilpasning) • Sikre koordination/integration ift. sammenfattende fysisk planlægning for hhv. land (kommuneplan) og vand (havplan) <ul style="list-style-type: none"> ○ Klar afgrænsning af kompetence for hhv. land- og vandplanlægning, f.eks. præcisering og/eller udvidelse vedr. kommuneplanlægning for tilgrænsende vandområder (se scenarie 2) ○ Koordinerende og rådgivende enhed/funktion (fx 'kystzoneråd' – se scenarie 1) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Drøftelse af ICM i regional skala ▪ Ad hoc drøftelse af konkrete plantiltag/-større projekter i en zone på land og på havet. • Sikre SMV af alle typer af planer og programmer på både land og vand (også ulovfæstede planer og programmer), jf. miljøvurderingsloven • Anvende sammenfattende fysisk planlægning som administrationsgrundlag – også på havet <p style="text-align: right;">(forts. næste side)</p>

<ul style="list-style-type: none"> ○ <i>Aktiv forvaltning</i> – fremme af en ønsket udvikling gennem aktiv forvaltning ses i et vist omfang at gå på tværs af land-vand (ex. Nationalparker, Natura 2000-planer, vandplaner og havstrategier) ○ <i>Høring, dialog og samarbejde</i> – mellem myndigheder <ul style="list-style-type: none"> ▪ Spredte høringskrav i lovgivningen ▪ Få formelle dialog-/samarbejdsfora ○ <i>Borgerinddragelse og information</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Formelle krav om borgerinddragelse er knyttet til VVM/SMV + planlægning på vand ▪ Fungerer borgerinddragelsen i dag? ○ <i>Videngrundlag</i> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hvor findes opdateret (og samlet) viden om forholdene i kystzonen? ▪ Er der behov for yderligere viden? 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sikre koordination mellem aktiv forvaltning og forskellige planer, herunder den sammenfattende fysiske planlægning ▪ Tydeliggøre høringskrav ▪ Etablere 'kystzoneråd' • Sikre reel borgerinddragelse – også for de kystnære vandarealer ▪ Udbygge og formidle videngrundlaget, bl.a. vedr. myndighedskompetencer, udfordringer samt helhedsorienterede, bæredygtige sammenhænge og løsninger i kystzonen
<p>2. Land-vand</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Ingen sammenfattende fysisk planlægning</i>, der dækker land-vand • <i>Enkeltogsbehandling</i> kun i begrænset omfang koordineret ift. land-vand • <i>Forskellige myndighedskompetencer</i> land-vand: kommuner (land) versus statslige myndigheder (vand) 	<ul style="list-style-type: none"> • Klar afgrænsning af kompetence for hhv. land- og vandplanlægning • Koordinerende og rådgivende enhed/funktion (fx "'kystzoneråd') • Tydeliggøre koordinationskrav og -beføjelser i lovgivningen • Sektorintegration på tværs af kystlinjen (fx landbrug m. fiskeri /vandturisme - landbrug m. vandløbs/kystvandskvalitet) • Sikre høring og dialog/samarbejde, fx via 'kystzoneråd' <p>(forts. næste side)</p>

<p>3. Sektorer (horisontalt)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begrænset sektorintegration i nogle love (fx beskyttelse versus benyttelse) • Begrænset (eller ingen) plankoordinering på havet • Uklarhed om kommuneplanernes sektorintegrerende funktion på kystnære vandarealer 	<ul style="list-style-type: none"> • Fortsat integration af beskyttelseshensyn i sektorlove • Sammenfattende fysisk planlægning på havet (MSP) <ul style="list-style-type: none"> ○ Inddragelse af alle relevante sektorinteresser ○ Koordinationsmekanisme (land-vand) • Stillingtagen til kommuneplanernes sektorintegrerende funktion på kystnære vandarealer
<p>4. Myndighedsniveauer og borgerinddragelse (vertikalt)</p> <ul style="list-style-type: none"> • En vis vertikal integration på land • Begrænset vertikal integration på vand 	<ul style="list-style-type: none"> • Sikre klar afgrænsning af myndigheds-kompetencer (overblik og koordination) • Etablere 'kystzoneråd' • Sikre reel borgerinddragelse

Den aktuelle situation (0-scenariet) er beskrevet og illustreret på de næste sider.

Herudover er det valgt at uddybe to fremtidsscenarier for integreret kystzoneforvaltning med udnyttelse af forskellige nye virkemidler, se 1-og 2-scenariet med beskrivelser på de følgende sider.

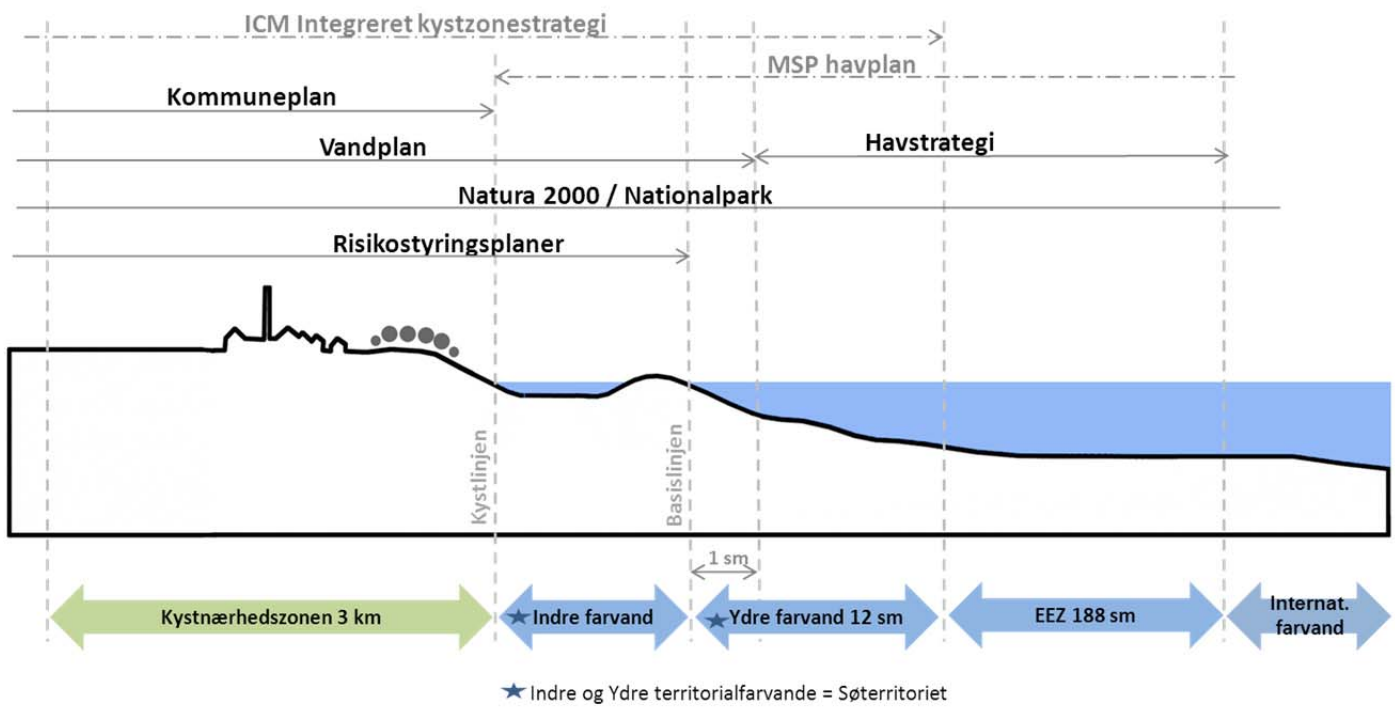
3. Scenarier

0-scenariet – aktuelle forhold

0-scenariet illustrerer den aktuelle forvaltningsmodel for kystzonen. Scenariet rummer en opdeling af land- og vandområderne i henhold til den eksisterende og kommende lovgivning, med overblik over de vigtigste planer og forvaltningsmyndigheder for området. Se herunder særlige forhold vedr. udstrækning og formål for diverse planer:

- *ICM og MSP*: Vi forudsætter, at EU-direktivforslaget om '*maritim fysisk planlægning (MSP) og integreret kystzoneforvaltning (ICM)*' bliver vedtaget, også for de danske kystområder. 0-scenariet forudsætter således, at der kommer en havplan og en strategi for integreret kystzoneforvaltning. EU's henstilling fra 2002 om ICM er ikke efterkommet i Danmark. Der findes dog allerede i dag en række elementer af integrerende tiltag i bl.a. planloven og anden lovgivning, dvs. at nogle af udfordringerne i kystzonen kunne løses inden for det eksisterende regelsæt, specielt hvis det blev udnyttet optimalt – men integrationen mellem land og vand løses ikke gennem den eksisterende lovgivning.
- *Kommuneplanen*: Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for kystnærhedszonen. Det er uklart, hvor langt kompetencen til at fastsætte retningslinjer for anvendelsen af kystvande rækker. Kommuneplanen skal redegøre for den fremtidige udvikling i kystnærhedszonen og de tilgrænsende vandområder.
- *Vandplanen* dækker også de territoriale farvande mht. havets kemiske tilstand. Havstrategien går helt ind til kysten for temaer, som ikke omfattes af vandplanen. Her er Miljøministeriet v. Naturstyrelsen planmyndighed.
- *Risikostyringsplaner* udarbejdes af kommunerne i henhold til oversvømmelsesloven for så vidt angår risiko for oversvømmelser fra vandløb og søer, og i henhold til Transportministeriets oversvømmelsesbekendtgørelse for så vidt angår oversvømmelsesrisiko fra havet.

0-scenariet

1-scenariet – muligt integrationsfremmende tiltag

Havplaner og integreret kystzoneforvaltning

I 1-scenariet forudsættes direktivforslaget om planlægning på havet og integreret kystzoneforvaltning vedtaget, med udarbejdelse af havplaner (MSP) fra kystlinjen og ud til internationalt farvand. Der forudsættes også formuleret en integreret kystzonestrategi i overensstemmelse med direktivforslaget. Der er dog ikke her tale om en plan, men i stedet en strategi, der kan gå fra en redegørelse for eksisterende foranstaltninger og nye tiltag til en egentlig kystzonepolitik med formulering af principper for forvaltning af kystzonen.

Kystzoneråd?

Et muligt tiltag til fremme af integreret kystzoneforvaltning på tværs af kystlinjen og for sammenhængende kyststrækninger på tværs af kommunegrænser, samt på tværs af sektorer og myndigheder – kunne være at nedsætte *kystzoneråd*. Centrale spørgsmål vil i så fald være, hvilken funktion kystzoneråd skal varetage, hvilken sammensætning det/de skal have, og hvilken geografisk udstrækning. For så vidt angår funktion og sammensætning kan der være tale om et rent myndighedskoordinerende råd eller om et bredere sammensat råd. I det følgende skitseres *en mulig model for et bredt sammensat regionalt kystzoneråd*:

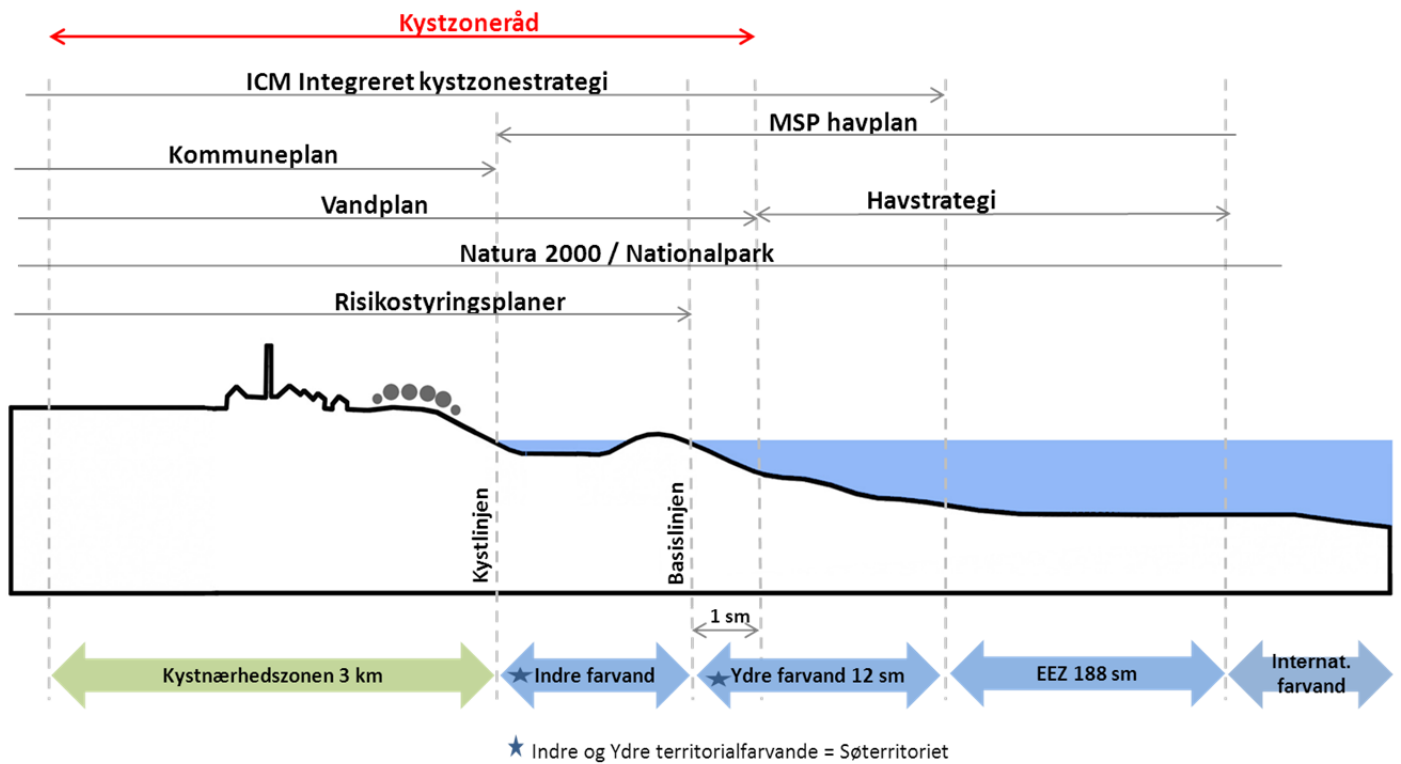
Kystzoneråd nedsættes *for alle danske farvandsområder/landsdele, med fast forankring og varierende regional sammensætning i form af repræsentanter på administrativt niveau fra alle involverede myndigheder/sektorer* på hhv. kommunalt, regionalt og statsligt niveau samt *interesseorganisationer*, fx DN og Friluftsrådet. Det er vigtigt, at disse kystzoneråd omfatter alle de kommuner/sektorer, som har *fælles kyststrækninger* ift. vigtige sammenhængende kystprocesser, ressourcer og anvendelser.

Kystzonerådene har *vejledende og koordinerende funktion. De skal først og fremmest drøfte ICM i regional skala samt ad hoc konkrete plantiltag/større projekter* (allerede på strategisk niveau) i en zone på land (kystnærhedszonen/kystnære byzoner?) og på havet (1 sømil fra kysten eller mere?). Kystzonerådene kan holde *faste møder* (og årlige/tematiske konferencer?) med henblik på *myndighedskoordinering og samarbejde* på tværs af kystlinjen og div. sektorlove og med henblik på inddragelse af lokalråd, borgere mv. Rådene opfylder således også rollen som *kommunikationsforum*.

Integrationsfremmende aspekter? Land-vand, myndigheds- og sektorintegration.

Ulemper? Ad hoc drøftelse af konkrete plantiltag/større projekter er næppe egnet til et bredt udvalg.

1-scenariet

2-scenariet – muligt integrationsfremmende tiltag

Havplaner og integreret kystzoneforvaltning

I 2-scenariet forudsættes direktivforslaget om planlægning på havet og integreret kystzoneforvaltning vedtaget, med udarbejdelse af havplaner (MSP) fra kystlinjen og ud til internationalt farvand. Der forudsættes også formuleret en integreret kystzonestrategi i overensstemmelse med direktivforslaget. Der er dog ikke her tale om en plan, men i stedet en strategi, der kan gå fra en redegørelse for eksisterende foranstaltninger og nye tiltag til en egentlig kystzonepolitik med formulering af principper for forvaltning af kystzonen.

Udvidelse af kommuneplanen til det kystnære farvand?

Med henblik på at fremme intentionerne om integreret kystzoneforvaltning på tværs af kystlinjen og på tværs af sektorer og myndigheder og med borgerinddragelse – vil det så være en god idé at udvide planloven til at omfatte de kystnære farvande? I det følgende skitseres *en mulig model*:

Planlovens anvendelsesområde udvides til også at omfatte kommuneplanlægning for vandområdet fra kystlinjen og ud til fx 1 sømil. Det skal præciseres, hvad denne kompetenceudvidelse indebærer. Eksempelvis kan der være tale om en præcisering af den kommunale plankompetence til at fastlægge retningslinjer for anvendelsen af kystvande, herunder for rekreativ anvendelse, for placering af anlæg/aktiviteter, der har særlige landrelationer, fx til byområder, tilhørende landanlæg mv.

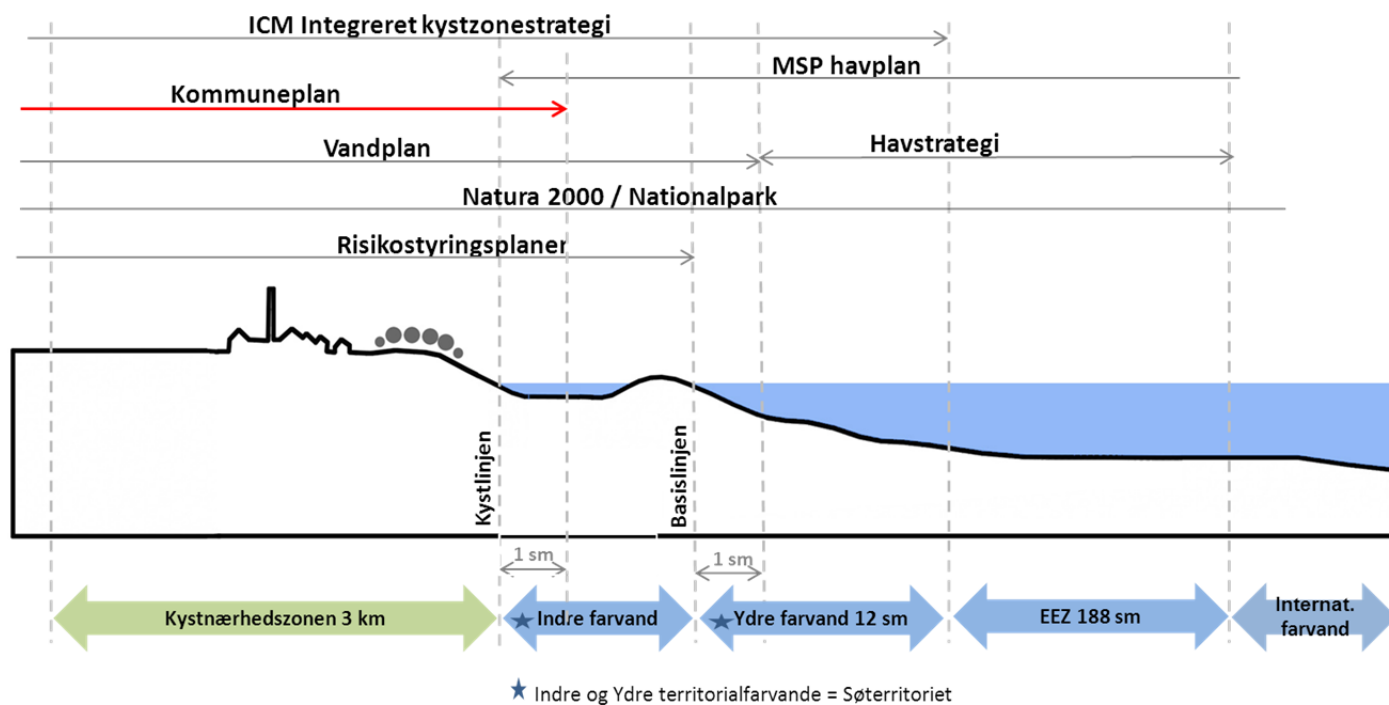
Derved sikres der et overlap og muligheder for koordination/integration af den sammenfattende fysiske planlægning for hhv. land (kommuneplan) og vand (havplanen MSP) og en klar afgrænsning af kompetencerne for hhv. land- og vandplanlægning.

Kommuneplanens retningslinjer kan anvendes som administrationsgrundlag for diverse sektorlove og dermed bidrage til sektorintegration på tværs af kystlinjen (fx landbrug med fiskeri og vandturisme/landbrug med vandløbs- og kystvandskvalitet).

Integrationsfremmende aspekter? Kan fremme land-vand, myndigheds- og sektorintegration + borgerinddragelse.

Ulemper? Vanskeligt at sikre en klar kompetenceafgrænsning mht. plankompetence.

2-scenariet

INSTITUT FOR GEOVIDENSKAB
OG NATURFORVALTNING
KØBENHAVNS UNIVERSITET

ROLIGHEDSVEJ 23
1958 FREDERIKSBERG

TLF. 35 33 15 00
IGN@IGN.KU.DK
WWW.IGN.KU.DK